

El tortosí en la llengua escrita: normativa i realitat

Sílvia Turón Nos

Tutora: Judit Feliu i Cortès
Seminari 105: Llengua catalana

Curs 2019-2020

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona

Facultat
de Traducció
i Interpretació

Als meus pares. Si no fos per ells, no hauria arribat fins aquí.

A Roger, per donar-me suport estos mesos.

I a Judit, la tutora, per la idea del treball i per ajudar-me durant tot el procés.

RESUM

El català és una llengua molt rica, formada per una gran varietat de dialectes i subdialectes. Aquest treball se centra en el tortosí, el subdialecte que es parla a les Terres de l'Ebre. S'interessa per l'ús que es fa de la gramàtica del tortosí en la llengua escrita, ja que es vol conèixer el grau de consciència que hi ha entre la població sobre la normativa d'aquest subdialecte. L'estudi es basa en l'anàlisi de tres tipus de text diferents: notícies, articles d'opinió i tuits. L'objectiu principal és identificar els fenòmens gramaticals del tortosí, que apareixen a la GIEC i a la GEIEC, per poder realitzar l'anàlisi amb èxit.

La hipòtesi inicial és que el tortosí no s'empra en registres formals, però sí que s'usa en els més informals. Un cop finalitzat l'anàlisi, s'ha observat que el subdialecte s'utilitza més en registres formals, tot i que no es fa adequadament i amb incoherències. Gràcies a l'enquesta que s'ha dut a terme, un dels resultats que s'ha obtingut és que els parlants de tortosí pensen que s'hauria d'ensenyar la seva normativa, a més a més de l'estàndard, ja que actualment no es fa. D'aquesta manera, els parlants podrien utilitzar el seu propi dialecte sense por a equivocar-se. En definitiva, si es vol conservar la gran riquesa de la llengua catalana, el tractament de les varietats dialectals hauria de canviar.

Paraules clau: dialectes, tortosí, varietat estàndard, gramàtica, normativa, adequat, inadequat, GIEC, GEIEC.

RESUMEN

El catalán es una lengua muy rica, formada por una gran variedad de dialectos y subdialectos. Este trabajo se centra en el *tortosí*, el subdialecto que se habla en las Terres de l'Ebre. Se interesa por el uso que se hace de la gramática tortosina en lengua escrita, ya que se quiere conocer el grado de consciencia sobre la normativa que hay entre la población. El estudio se basa en el análisis de tres tipos de texto diferentes: noticias, artículos de opinión y tuits. El objetivo principal es identificar los fenómenos gramaticales del *tortosí*, que aparecen en la GIEC y la GEIEC, para poder realizar el análisis con éxito.

La hipótesis inicial es que el *tortosí* no se utiliza en registros formales, pero sí que se usa en los más informales. Una vez terminado el análisis, se ha observado que el subdialecto se utiliza más en registros formales, aunque se hace inadecuadamente y con incoherencias. Gracias a la encuesta que se ha llevado a cabo, uno de los resultados que ha obtenido es que los hablantes de *tortosí* piensan que se debería enseñar su normativa, además de la variedad estándar, ya que actualmente no se hace. De este modo, los hablantes podrían utilizar su propio dialecto sin miedo a equivocarse. En definitiva, si se quiere conservar la gran riqueza de la lengua catalana, el tratamiento de las variedades dialectales debería cambiar.

Palabras clave: dialectos, *tortosí*, variedad estándar, gramática, normativa, adecuado, inadecuado, GIEC, GEIEC.

ABSTRACT

Catalan is a very rich language, formed by a great variety of dialects and subdialects. This paper focuses on *Tortosí*, the subdialect spoken in Terres de l'Ebre. It is interested in the use made of this subdialect grammar in written language, as it wants to know the degree of awareness about the regulations that exist among the population. The study is based on the analysis of three different types of text: news, opinion articles and tweets. The main objective is to identify the grammatical elements of *Tortosí*, which appear in the GIEC and the GEIEC, in order to carry out the analysis successfully.

The initial hypothesis is that *Tortosí* is not used in formal records, but it is used in the more informal ones. Once the analysis is completed, it has been observed that the subdialect is used more in formal registers, but it is done inadequately and with inconsistencies. Thanks to the survey that has been carried out in this paper, one of the results it has obtained is that the speakers of *Tortosí* think that their norms should be taught, in addition to the standard variety, because this is not currently done. In this way, speakers could use their own dialect without fear of making mistakes. In short, if the great richness of the Catalan language is to be preserved, the treatment of the dialectal varieties should change.

Key words: dialects, *Tortosí*, standard variety, grammar, linguistic norms, appropriate, inappropriate, GIEC, GEIEC.

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ.....	1
1.1. Motivació.....	1
1.2. Hipòtesis i objectius.....	1
1.3. Metodologia.....	2
1.4. Estructura.....	3
2. MARC TEÒRIC.....	4
2.1. L’Institut d’Estudis Catalans.....	4
2.1.1. La Gramàtica de la llengua catalana.....	4
2.1.2. La Gramàtica essencial de la llengua catalana.....	6
2.2. El tortosí, dialecte o subdialecte?.....	8
3. FENÒMENS GRAMATICALS DEL TORTOSÍ SEGONS LA GIEC I LA GEIEC.....	10
3.1. Sintaxi.....	10
3.1.1. Els determinants.....	10
3.1.2. La preposició.....	13
3.1.3. L’adverbi.....	14
3.1.4. Els quantificadors nominals.....	15
3.1.5. Les construccions concessives.....	16
3.1.6. La negació.....	17
3.1.7. Els pronoms.....	18

3.2. Morfologia	19
3.2.1. La flexió verbal	19
4. ANÀLISI DELS FENÒMENS GRAMATICALS	22
4.1. <i>Aguaita.cat</i>	22
4.1.1. Notícies.....	22
4.1.2. Articles d'opinió.....	24
4.2. <i>L'Ebre</i>	26
4.2.1. Notícies.....	27
4.2.2. Articles d'opinió.....	28
4.3. Twitter.....	30
5. ENQUESTA	33
5.1. Resultats de l'enquesta.....	33
6. CONCLUSIONS	37
7. BIBLIOGRAFIA	41
7.1. Bibliografia general	41
7.2. Bibliografia específica	44
7.2.1. Notícies.....	44
7.2.2. Articles d'opinió.....	45
7.2.3. Tuits.....	46
ANNEXOS	50

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1. Varietats geogràfiques de la llengua catalana que apareixen a la GIEC	6
Taula 2. Varietats geogràfiques de la llengua catalana que apareixen a la GEIEC.....	8
Taula 3. Els articles definits que s'utilitzen en tortosí.....	11
Taula 4. Els sistemes binari i ternari dels demostratius.....	12
Taula 5. Els possessius tòpics.....	13
Taula 6. Els pronoms febles	19
Taula 7. Fenòmens gramaticals que apareixen a les publicacions de Twitter	32

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Motivació

El tortosí és el subdialecte que s'utilitza al sud de Catalunya, concretament a les Terres de l'Ebre. Aquest és el territori de Catalunya amb el percentatge més alt de persones que parlen el català com a llengua habitual, un 72,2 %, segons l'última enquesta sobre els usos lingüístics de la població feta per l'Idescat l'any 2018. No obstant això, el tortosí no se sol tenir en compte pels altres catalanoparlants i, sovint, el confonen amb el valencià o el lleidatà, atès que es tracta d'un subdialecte de transició.

Fins i tot, els mateixos parlants considerem, en moltes ocasions, que el nostre dialecte no és correcte i que hem de canviar la forma de parlar i escriure quan hem d'utilitzar un català normatiu. En el meu cas, em vaig començar a plantejar l'ús dels dialectes quan vaig venir a estudiar a Barcelona i em deien que no parlava bé el català. Amb els anys, però, he après que tots els dialectes són igual de vàlids i que cada un d'ells té unes característiques que el diferencien dels altres.

Per aquest motiu, he volgut aprofitar l'oportunitat i enfocar el Treball de Fi de Grau en l'estudi de la gramàtica d'aquest subdialecte, ja que el tortosí està acceptat per l'IEC i té la seva normativa en llengua escrita, encara que molta gent no en sigui conscient.

1.2. Hipòtesis i objectius

Aquest treball neix de la hipòtesi que el tortosí no s'utilitza en registres formals escrits, com en les notícies d'un diari de la zona on es parla. En canvi, sí que s'espera trobar els diferents elements característics del subdialecte en articles d'opinió o publicacions de Twitter, atès que és possible que estiguin redactats per persones que probablement tenen menys consciència lingüística que els redactors d'un diari. A més a més, en el cas de Twitter, s'afegeix un canvi de registre, ja que són publicacions fetes a una xarxa social i, per tant, és més informal que un diari.

A partir de les hipòtesis esmentades al paràgraf anterior, aquest treball es basa en una sèrie d'objectius. D'una banda, es vol aprendre a identificar les normes del tortosí, per poder descobrir quins són els elements gramaticals que s'utilitzen correctament i quins no en els textos escrits. De l'altra, es vol comprovar si s'utilitza la llengua estàndard o, si pel contrari, se'n fa un ús dialectal, segons l'àmbit d'ús i el registre que es requereix. Aquests objectius es deuen al fet que és important crear consciència que els dialectes també tenen normes igual de vàlides que les del català estàndard, però s'han de conèixer i saber en quins àmbits es poden aplicar.

1.3. Metodologia

Per realitzar aquest treball, abans de tot s'ha fet una recerca a la *Gramàtica Essencial de la Llengua Catalana* (GEIEC), que es troba en línia, de la paraula "tortosí", per tal de saber quins són els fenòmens gramaticals que caracteritzen aquest parlar. A continuació, s'han buscat els elements gramaticals escollits a la *Gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans* (GIEC), amb l'objectiu de comparar els resultats i afegir informació, en el cas que fos necessari. Aquest procés s'ha dut a terme per veure quins són els fenòmens gramaticals que diferencien el tortosí dels altres parlars i l'adequació en llengua escrita segons el registre.

Després, s'ha decidit el corpus escrit per fer l'estudi en funció del registre, l'àmbit d'ús i la consciència lingüística. Un cop escollit, s'han analitzat tots els textos per trobar els fenòmens gramaticals seleccionats i comprovar si s'utilitza la normativa dialectal o si s'empra l'estàndard. Per últim, si durant l'anàlisi s'han trobat fenòmens gramaticals que les gramàtiques no catalogaven com a tortosí, s'ha fet una nova recerca a les gramàtiques i s'han inclòs al capítol en què s'expliquen els altres fenòmens, amb un comentari que indica que les gramàtiques no els consideren propis d'aquest subdialecte, però s'han trobat als corpus.

1.4. Estructura

Aquest treball està dividit en cinc capítols. D'entrada, en el capítol segon, que segueix a aquesta introducció, hi ha un marc contextual, en què s'explica en quines zones es parla i en què consisteix el dialecte que s'estudia. A més a més, també conté els diferents termes importants per l'estudi, així com les gramàtiques que s'utilitzen.

El següent capítol tracta sobre els diferents fenòmens gramaticals que s'han seleccionat prèviament, després d'haver fet la recerca corresponent a la GEIEC i a la GIEC. En aquest apartat s'expliquen els aspectes gramaticals en general, però es concreta en les característiques del parlar tortosí.

En el quart capítol s'expliquen quins són els corpus i els tipus de text que s'han seleccionat. Després, s'analitzen els textos escollits de cada mitjà de comunicació, per tal de comprovar quins fenòmens s'utilitzen en la redacció i si hi ha alguna diferència segons el tipus de text o la persona que l'ha escrit. Per acabar, en el cinquè capítol, es comenten els resultats de l'enquesta realitzada especialment per a aquest treball.

Al final del treball s'exposen les conclusions que s'han obtingut després de realitzar l'estudi. D'aquesta manera, es comprova si s'han aconseguit els objectius plantejats a l'inici del treball i si les hipòtesis s'han complert o no. També inclou un apartat en què es referenciarà la bibliografia que s'ha consultat al llarg de tot el procés i un altre que conté els annexos.

2. MARC TEÒRIC

En aquest capítol s'explica el funcionament de les dues obres normatives que es consultaran, la GIEC i la GEIEC, així com el subdialecte que s'estudia en aquest treball. En primer lloc, es comenta breument la funció de l'IEC en la normativització de la llengua catalana. Després, s'explica el funcionament de les dues gramàtiques, atès que per entendre una gramàtica, primer s'ha de conèixer el seu funcionament i el tractament que fa de les varietats lingüístiques. L'apartat que aborda les gramàtiques també conté els conceptes que ens interessen: adequat, normatiu i correcte. Finalment, s'exposen les opinions de diversos autors sobre la condició de dialecte o subdialecte del tortosí i l'abast geogràfic que té aquest parlar.

2.1. L'Institut d'Estudis Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans (IEC) és una corporació acadèmica, científica i cultural que va ser fundada l'any 1907 per Enric Prat de la Riba. Es tracta de l'acadèmia catalana de la ciència i les humanitats i el seu àmbit d'actuació s'estén als territoris de llengua i cultura catalanes.

Actualment, l'IEC està dividit en cinc seccions, una de les quals és la Secció Filològica. Aquesta va ser creada l'any 1911 i se li van atorgar tres funcions: l'establiment la normativa lingüística, el seguiment del procés d'aplicació d'aquesta normativa i l'estudi científic de la llengua catalana. Un dels primers membres d'aquesta secció va ser Pompeu Fabra, el primer a establir la normativa moderna de la llengua catalana. Fabra va publicar, per encàrrec de l'IEC, la *Gramàtica catalana* (1918), considerada la primera publicació normativa i oficials de la llengua catalana. Aquesta va ser l'obra de referència durant molts anys, exactament fins el 2016, quan l'IEC va publicar la *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC).

2.1.1. La Gramàtica de la llengua catalana

La *Gramàtica de la llengua catalana*, publicada l'any 2016, és la successora de la gramàtica de Pompeu Fabra. Es tracta d'una obra institucional, atès que la responsabilitat de realitzar la codificació gramatical de la llengua catalana recau en l'IEC, però també col·lectiva, ja que

diversos autors, en col·laboració amb la Secció Filològica, han contribuït a aprofundir, matisar i actualitzar els aspectes gramaticals a partir de l'obra de Fabra.

L'IEC ha optat per crear una gramàtica normativa alhora que descriptiva, és a dir, per poder prescriure la norma, abans es fa una descripció detallada dels fenòmens gramaticals. En general, tots els fenòmens que presenta aquesta gramàtica són normatius, sempre que el text no digui el contrari. El tractament d'aquests fenòmens es regeix per l'adequació, és a dir, pot haver-hi més d'una opció vàlida, però segons la situació i el caràcter de la comunicació seran més adequades o menys. En el cas que es doni més d'una opció vàlida, el text pot assenyalar la preferència d'una sobre una altra. També pot indicar si el fenomen és propi de la llengua oral o escrita, si és habitual o si presenta alguna restricció gramatical. En algunes descripcions, hi trobem lletra petita, que s'utilitza per diferenciar l'explicació de caràcter general (en lletra grossa) de les complementàries i per indicar els fenòmens d'àmbits d'ús restringit.

La nova gramàtica ha fet un tractament de la variació molt més acurat que la seva predecessora, ja que la finalitat d'aquesta obra és resoldre dubtes gramaticals amb solucions properes al màxim nombre de parlants possible. Per aquest motiu, s'han tingut en compte dos tipus de variació: la variació de registre i la variació geogràfica. En alguns casos també s'ha considerat la variació temporal, tot i que en aquest treball ens centrarem en les dues primeres:

- **Variació geogràfica**¹: aquesta gramàtica no tracta totes les variants de la llengua catalana, sinó que descriu les que gaudeixen de més prestigi i les que comparteixen més d'una àrea territorial. Respecte al tractament que es fa d'aquest tipus de varietat, els fenòmens més habituals i rellevants de les varietats diatòpiques es consideren vàlids en la llengua general formal, sobretot quan els comparteixen diverses àrees dialectals. El text, generalment, explicita a quin parlar i registre pertany cada fenomen. En canvi, quan es descriu un element d'una varietat geolectal concreta i no especifica el nivell de formalitat, s'ha d'entendre que és una opció vàlida en registres formals (encara que quan es tracti de comunicacions formals i de gran abast, el més

---

¹ També es pot anomenar variació territorial, geolectal o diatòpica.

lògic és utilitzar les opcions més generals de la llengua estàndard o general). Al quadre que apareix a continuació es troben les varietats geogràfiques que s'han tingut en compte a la GIEC.

BLOC	DIALECTE	SUBDIALECTES (parlars)
Oriental	Alguerès	
	Septentrional	
	Central	Gironí
		Barceloní
		Tarragoní
	Baleàric	Menorquí
Mallorquí		
Eivissenc (i formenterer)		
Occidental	Nord-occidental	Pallarès
		Ribagorçà
		Lleidatà
	Valencià	Tortosí
		Septentrional
		Central
		Meridional

Taula 1. Varietats geogràfiques de la llengua catalana que apareixen a la GIEC

- **Variació funcional:** aquesta gramàtica té en compte tots els graus de formalitat de la comunicació, encara que a vegades hi apareixen elements relatius als llenguatges especialitzats o als canals de comunicació (escrits i orals). A grans trets, en aquesta gramàtica es distingeixen les variacions de registre següents: molt formal, formal, informal, col·loquial i familiar. Igual que s'ha mencionat a l'apartat anterior, sempre que no es tracti d'àmbits de comunicació local, és preferible utilitzar les formes pròpies de la llengua general.

2.1.2. La Gramàtica essencial de la llengua catalana

La *Gramàtica essencial de la llengua catalana* (GEIEC), publicada per l'IEC l'any 2018, és una versió reduïda i adaptada de la GIEC. La característica més destacable és que s'ha concebut com una gramàtica en línia (a diferència de la GIEC, que només trobem en paper),

ja que s'ha elaborat amb l'objectiu que un públic més ampli pugui consultar els continguts de la GIEC de manera més accessible a través de la GEIEC.

Es tracta d'una gramàtica normativa i descriptiva, igual que la GIEC. No classifica els fenòmens segons si són correctes o incorrectes, sinó que es basa en el criteri d'adequació segons el registre. En general, la descripció es basa en els usos formals de la majoria de parlars, tot i que també contempla fenòmens de registres informals i de registres molt formals. En el cas dels usos no generals, el text indica quines són les alternatives en registres formals i les possibilitats d'ús. Es manté la mateixa diferència entre lletra gran i lletra petita que hi ha a la GIEC i, encara que no sempre es correspon entre les dues obres, s'ha intentat racionalitzar-ne l'ús.

Cal destacar i comentar les tres marques normatives que ha utilitzat la GEIEC: *és preferible* (indica, entre dues o més opcions, quina és la més adequada en registres formals); *s'evita* (opció que no s'utilitza en registres formals), i *no és acceptable* (opció que no es considera adequada en els registres formals). A banda d'aquestes, també hi apareixen marques descriptives, com *s'usa* o *s'empra* (en constaten l'ús); *és habitual* (assenyala la freqüència) i *s'estén l'ús* o *tradicionalment* (precisa les tendències de canvi en registres formals).

Respecte a la variació geogràfica, es tracten les variants més representatives de cada parlar que han adquirit més prestigi. A més a més, s'ha fet un gran esforç per concretar l'extensió geogràfica dels fenòmens descrits, més del que ho va fer la GIEC, ja que la informació de variació diatòpica és important en l'ús de la llengua i manté relació amb el grau de registre. En els casos en què l'extensió geogràfica d'un fenomen és molt reduïda, no s'han incorporat.

BLOC	DIALECTE	SUBDIALECTES (parlars)	
Oriental	Alguerès		
	Septentrional		
	Central		Gironí
			Barceloní
			Tarragoní
	Baleàric		Menorquí
		Mallorquí	
		Eivissenc	
Occidental	Nord-occidental	Lleidatà	
	Valencià		Tortosí
			Septentrional
			Central
			Meridional

Taula 2. Varietats geogràfiques de la llengua catalana que apareixen a la GEIEC

2.2. El tortosí, dialecte o subdialecte?

El tortosí és el conjunt de parlars del sud de Catalunya i forma part del bloc occidental de la llengua catalana. La majoria de lingüistes consideren el tortosí un subdialecte de transició entre el nord-occidental i el valencià, ja que combina elements propis dels dos dialectes que formen el bloc occidental i no troben la frontera clara entre aquests. La GIEC i la GEIEC, com es pot observar al pròleg d'aquestes obres, també comparteixen aquesta classificació.

En canvi, hi ha altres autors, com Gimeno (1991) i Sifré (2005), que no consideren el tortosí un subdialecte, sinó un dialecte. És a dir, afirmen que hauria de ser el tercer dialecte del bloc occidental, juntament amb el valencià i el nord-occidental.

Contràriament a aquestes opinions, trobem el pensament de Sistac (1990), que defensa que el subdialecte tortosí no existeix. En aquest treball, però, tractarem el tortosí com un subdialecte de transició, ja que és el pensament majoritari i el que constata l'IEC.

L'abast geogràfic d'aquesta varietat s'ha discutit per diversos autors. A continuació es mostren les opinions més generalitzades. Segons Veny (2007), el tortosí ocupa el Baix Ebre i el Montsià en sentit estRICTE i la Ribera d'Ebre, la Terra Alta, el Matarranya, els Ports de Morella i el Maestrat en sentit més ampli. És a dir, podem considerar que només es parla

tortosí al Baix Ebre i al Montsià o que també inclou les altres comarques esmentades. Navarro i Pradilla (1999) afirmen que “amb el nom de tortosí són designats els parlars catalans que s’estenen aproximadament pels territoris que configuren l’actual diòcesi de Tortosa”. Per tant, aquests autors consideren que el tortosí es parla a totes les comarques que formen les Terres de l’Ebre, els Ports i part de les comarques del Maestrat, del Baix Camp i del Priorat.

L’origen del nom d’aquest subdialecte, “tortosí”, es troba al segle IV, quan es va crear la Diòcesi de Tortosa. Aquesta estava formada per les comarques esmentades anteriorment i Tortosa n’era la capital. En aquells temps, era una de les ciutats més importants de Catalunya i regia les comarques que pertanyien a la diòcesi en un sentit institucional, econòmic i cultural. Com es pot pensar erròniament, el tortosí no es parla només a la ciutat de Tortosa, sinó a les quatre comarques de les Terres de l’Ebre i a alguns pobles que no es troben dins d’aquest territori, com s’ha explicat al paràgraf anterior. Actualment, hi ha una gran discrepància pel que fa al nom que designa aquest parlar, ja que Tortosa és només la capital d’una d’aquestes comarques, el Baix Ebre. Per això, molts dels habitants dels altres territoris de les Terres de l’Ebre no se senten identificats amb el nom i fa uns anys que demanen canviar-lo per “ebrenc”.

3. FENÒMENS GRAMATICALS DEL TORTOSÍ SEGONS LA GIEC I LA GEIEC

En aquest capítol es tracten els fenòmens gramaticals que diferencien el tortosí del català estàndard segons la GIEC i la GEIEC. S'ha fet un recull de tots els fenòmens propis del parlar tortosí² segons les dues gramàtiques i, posteriorment, se n'ha afegit algun si s'ha trobat a l'anàlisi que es fa en el següent capítol i no apareix com a característic a les gramàtiques en qüestió, és a dir, no apareix el mot "tortosí" a la descripció del fenomen.

Els aspectes gramaticals s'han dividit en dos grups: morfologia i sintaxi. D'una banda, a l'apartat de morfologia s'ha tractat la flexió verbal; d'altra banda, a l'apartat de sintaxi s'han tractat tots els altres fenòmens: els determinants, la preposició *per a*, l'adverbi, els quantificadors nominals, els nexes concessius i la negació. Hi trobem una explicació general de cada fenomen i després s'analitzen les característiques concretes respecte al dialecte que s'està estudiant. Respecte als exemples que apareixen, cal comentar que són de producció pròpia, però estan basats amb els que apareixien a les gramàtiques.

3.1. Sintaxi

3.1.1. *Els determinants*

Els determinants són elements que acompanyen els sintagmes nominals, normalment en posició prenominal, i fan referència als elements del discurs amb què han de concordar en gènere i nombre. Hi ha noms comptables que no poden aparèixer sols en algun tipus d'oracions, tot i que, en determinats casos, sí que poden anar sense especificador. Gràcies a l'ús dels determinants, els sintagmes nominals poden exercir diverses funcions, com de subjecte oracional o de complement. En aquest apartat es tracten els determinants que mostren diferències dialectals en tortosí: l'article, els demostratius i els possessius tòpics.

---

² Als annexos s'ha inclòs una taula amb tots els fenòmens gramaticals propis del tortosí.

3.1.1.1. L'article lo

L'article és un determinant que pot ser definit, quan especifica un element conegut; indefinit, quan especifica un element no conegut o personal, quan acompanya a noms de persona. En aquest cas, ens centrarem en l'article definit, ja que és un dels elements que més caracteritza el parlar tortosí.

Els articles definits en català són: *el, la, l', els i les*. Aquests articles tenen diferents variants segons els diferents parlars, com l'article salat baleàric (*es, sa, so, ses, sos*) i l'article definit masculí *lo/los* que s'utilitzava antigament però es manté molt viu en alguns parlars, com el tortosí (*Lo cotxe és roig*).

	SINGULAR	PLURAL
Masculí	El / Lo / L'	Els / Los
Femení	La	Les

Taula 3. Els articles definits que s'utilitzen en tortosí

L'article *lo* només s'empra en llengua oral i de forma col·loquial, de manera que s'ha d'evitar en registres formals. Aquest article funciona com l'article definit general, per tant, adopta la forma asil·làbica (*l'*) i s'ha d'apostrofar en les mateixes condicions (*L'arbre va créixer molt*). A més a més, tant l'article masculí singular com el plural utilitzen les mateixes contraccions que l'article definit general (*Van anar al cinema*).

Respecte a l'ús de l'article davant de noms propis, aquest es fa servir quan es creu que el receptor podrà identificar el referent. Segons les gramàtiques, s'empra a la major part dels parlars de Catalunya, però en tortosí no se sol utilitzar amb els noms de persona (*Em van presentar a la parella de Júlia*). Es tracta d'un ús acceptable en els registres formals.

3.1.1.2. Usos dítctics dels demostratius: els sistemes binari i ternari

Els demostratius són pronoms, adverbis o determinants que expressen graus de llunyania i proximitat respecte el lloc on se situa l'emissor al moment que parla. Els demostratius que

funcionen com a determinants han de concordar amb el nom que acompanyen i, per tant, tenen flexió de gènere i nombre.

Segons les gramàtiques, la llengua catalana té dos sistemes de demostratius: el binari i el ternari. El sistema binari té dos graus de proximitat (*aquest* i *aquell*) i el sistema ternari tres (*aquest*, *aqueix* i *aquell*). Els determinants del sistema ternari poden tenir formes reforçades (amb el constituent *aqu-*) i formes no reforçades (*este*, *eixe*). En general, és preferible utilitzar les formes reforçades en els registres formals, tot i que les no reforçades també són acceptables.

	SISTEMA BINARI		SISTEMA TERNARI	
	DETERMINANT	PRONOM	DETERMINANT	PRONOM
Proximitat a l'emissor	Aquest	Això	Aquest / Este	Açò
Proximitat al receptor			Aqueix / Eixe	Això
Llunyania	Aquell	Allò	Aquell	Allò

Taula 4. Els sistemes binari i ternari dels demostratius

La majoria de parlars fan servir un sistema binari. En canvi, en altres parlars com el valencià, s'ha mantingut el sistema ternari, que és el que s'utilitzava antigament. Segons la GIEC, el tortosí utilitza un sistema ternari amb les formes no reforçades dels determinants de proximitat (*este*).

3.1.1.3. Els possessius tòpics

Els possessius indiquen relacions de possessió o de pertinença. Equivalen a un complement del nom encapçalat per *de*: *la meva casa* → 'la casa del parlant'. En català existeixen dues classes de possessius: els tòpics (*la meva mare*) i els àtons (*ma mare*). En aquest cas, ens centrarem en els tòpics.

Els possessius tòpics concorden amb el nom que acompanyen i, per tant, tenen flexió de gènere i nombre, com es pot veure a la taula següent. Ens interessa comentar-los perquè hi ha alguns casos, en el femení concretament, en què són possibles dues opcions (*meva/meua*):

en el parlar tortosí s'utilitzen les formes que trobem entre parèntesis. Aquests possessius són menys habituals, però igual d'acceptables en els registres formals.

PERSONA	MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ SINGULAR	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ PLURAL
1sg	meu	meva / meua	meus	meves / meues
2sg	teu	teva / teua	teus	teves / teues
3sg	seu	seva / seua	seus	seves / seues
1pl	nostre	nostra	nostres	nostres
2pl	vostre	vostra	vostres	vostres
3pl	seu	seva / seua	seus	seves / seues
	llur	llur	llurs	llurs

Taula 5. Els possessius tòpics

3.1.2. La preposició

Les preposicions són mots tancats i invariables morfològicament. Relacionen el complement que seleccionen —en general, un sintagma nominal— amb un altre constituent sintàctic. Per exemple, en *Vam anar a l'escola*, la preposició *a* selecciona el sintagma nominal *l'escola* i el relaciona amb el verb *Vam anar*. En conjunt, la preposició i el complement formen un sintagma preposicional (*a l'escola*).

3.1.2.1. La preposició *per a*

La preposició *per a* és una preposició composta àtona que introdueix relacions que giren entorn de les nocions de límit, destinació i finalitat, i, en certs contextos, alterna amb la preposició simple *per* (GEIEC, 2018).

En els casos en què la preposició simple i la composta es poden alternar, se solen confondre en alguns contextos, sobretot en la llengua oral de molts parlars, com el central o els baleàrics, ja que ho pronuncien com si fos *per*. En canvi, en tortosí es fa una distinció molt clara de la preposició simple i la composta.

La preposició *per a* s'utilitza amb els següents valors:

- a) Indica finalitat o destinació quan es combina amb un sintagma nominal: per indicar l'objectiu o el destinatari d'una acció (*Entrena per a guanyar la competició; Els diners es destinaran per a remodelar l'ajuntament*), la utilitat que pot tenir una cosa (*La mel va bé per al refredat*), o la intenció d'una acció (*Estudia per a traductora*). En l'últim cas, amb noms de carreres i d'oficis, es pot alternar amb la preposició *per* (*Estudia per traductora*).
- b) Designa el límit o moment posterior en què una cosa és vàlida o s'ha de concretar i va acompanyada d'una expressió temporal (*He de traduir un llibre per a demà*).
- c) Introdueix adjunts oracionals amb significats diversos (*Per a llibres, aneu a la llibreria del poble* → 'si voleu llibres'). A més a més, sol indicar el punt de vista segons el qual una afirmació és vàlida (*Els deures no són necessaris per als professors* → 'en opinió de'). En aquest cas, també es pot utilitzar *per* si l'adjunt va anteposat i seguit de la conjunció *que* (*Per mi que està treballant molt poc*).

Respecte a l'ús de la preposició davant d'infinitiu, se sol alternar *per* i *per a* en les construccions finals d'infinitiu segons la distinció entre contextos agentius i no agentius en els registres formals. Tot i això, l'ús de *per a* davant d'infinitiu està acceptat en els parlars que diferencien les dues preposicions en tots els registres d'ús, tant formals com informals (*El bolígraf serveix per a escriure*).

3.1.3. L'adverbi

L'adverbi és una categoria invariable que està formada per mots diversos, tant pel significat, per la forma i per la funció gramatical que realitzen. El sintagma adverbial sol estar compost només pel nucli adverbial. En general, els adverbis complementen predicats verbals, però també poden especificar un sintagma o modificar tota una oració. Poden tenir una gran quantitat de significats, com ara l'aspecte, el grau, el mode, la manera, el lloc, o el temps.

3.1.3.1. Prompte

Els adverbis de temps indiquen la localització temporal de la situació que expressa el predicat, és a dir, un verb en present pot interpretar-se com de present o de futur segons l'adverbi que conté l'oració (*Canteu avui; canteu demà*).

L'adverbi *prompte* (*Ens han dit que vindran prompte*) és un adverbi de temps que expressa relacions de distància. S'utilitza sobretot en tortosí, en valencià i en parlars nord-occidentals. Amb aquesta funció també trobem l'adverbi *aviat* (*Ens han dit que vindran aviat*), que s'usa en el bloc oriental i l'adverbi *prest* (*Ens han dit que vindran prest*), que s'empra en balear. Tots els esmentats són solucions vàlides en registres formals.

3.2.3.2. Gaire, molt i massa

Els adverbis de grau expressen el valor en una escala gradual d'una determinada situació o propietat. Es poden classificar en comparatius, relatius i absoluts, segons la manera com expressen la gradació. Els adverbis de grau que ens interessen són els absoluts, que són els que indiquen gradació sense relació amb cap altra quantitat. Aquests són: *molt*, *força*, *poc*, *gaire* i *gens*. Els dos últims, *gaire* i *gens*, són quantificadors negatius que s'usen en contextos negatius (*No m'agrada gens*), oracions interrogatives (*Creus que li agrada gaire?*), condicionals (*Si hi anés gaire gent, seria un èxit*) o subordinades substantives que depenen d'un predicat dubitatiu (*Dubto que llegeixi gaire*).

Hi ha parlars, com el tortosí, en què *gaire* no s'utilitza. En aquests casos s'utilitza el quantificador *molt* (*No plou molt*). A més a més, en altres contextos, *gaire* també es pot intercanviar amb *massa* (*Si ens hi apropem gaire, podem caure; Si ens hi apropem massa, podem caure*). L'ús es queda restringit als registres informals, ja que a les gramàtiques apareix en lletra menuda. (Vegeu 3.1.4. i 3.1.6)

3.1.4. Els quantificadors nominals

Els quantificadors nominals s'utilitzen per mesurar una quantitat de matèria o un nombre d'entitats. Es classifiquen en quantitativs, indefinits i numerals i poden funcionar com a pronoms o bé com a especificadors del nom i els seus complements. En aquest treball, ens

centrarem en el quantitatiu absolut *gaire*, atès que és el que té un ús diferent en el subdialecte que s'està estudiant.

3.1.4.1. Els quantitatius absoluts: *gaire*

Els quantitatius absoluts són un tipus de quantificadors nominals. S'empren per designar una escala de quantitat, que va des d'una quantitat nul·la fins a una quantitat elevada, o excessiva (*gens, gaire, poc, bastant, força, molt, tot*). En general, els quantitatius absoluts especifiquen noms comptables i incomptables, excepte *gens*, que només s'utilitza com a especificador de noms no comptables.

El quantitatiu *gaire* apareix en construccions negatives per indicar una quantitat baixa, juntament amb el quantitatiu *gens*, que indica una quantitat nul·la. En oracions condicionals i en les subordinades substantives, *gaire* expressa un grau semblant a *força* (*Si hi anés gaire gent, seria un èxit*). Quan apareix en una oració interrogativa, s'usa per preguntar sobre el grau que s'ha d'assignar a una entitat (*Hi vas conèixer gaire gent?*). En el parlar tortosí, no s'empra *gaire*, sinó que s'utilitza *molt*. Aquest ús, però, està restringit als registres informals. (Vegeu 3.1.3 i 3.1.6).

3.1.5. Les construccions concessives

Les construccions concessives s'utilitzen per indicar que una causa no produeix l'efecte esperat sinó el contrari al que seria previsible (*Encara que no em trobava bé, vaig anar a treballar*). Les oracions que contenen una subordinada concessiva consten d'una pròtasi, que se sol introduir per la locució conjuntiva *encara que* (*Encara que no em trobava bé*), i d'una apòdosi (*Vaig anar a treballar*).

3.1.5.1. *Més que*

Alguns dels principals nexes concessius són: *encara que, si bé, (per) bé que, malgrat (que), a pesar de, a pesar que, tot i (que), ni (que), per molt que, per més que, amb tot, així i tot, malgrat això/tot, no obstant (això)*, etc.

A banda d'aquests que s'acaben d'esmentar, hi ha altres nexes concessius d'ús reduït a certs parlars i registres. Concretament ens interessa destacar l'ús de la locució col·loquial *més que* en tortosí —amb la variant *mas que*, més usual en aquest parlar—. En l'ús que se'n fa actualment, *més que* apareix amb el verb en subjuntiu i sovint amb el verb *ser* (*més que siga*). Aquesta combinació té el valor de 'encara que sigui' (*Has de llegir molt, més que/mas que siga un llibre al mes*). Cal destacar que l'ús d'aquest nexa no transcendeix als registres formals.

3.1.6. La negació

Les oracions poden ser afirmatives o negatives. Quan són afirmatives, no se sol marcar; en canvi, quan són negatives, es distingeix amb algun element. En general, la negació es marca amb l'adverbi *no* davant del verb, però el català té altres elements que s'utilitzen per marcar la negació, com els activadors negatius o els quantificadors negatius, dels quals parlarem a continuació.

3.1.6.1. Els quantificadors negatius

Els quantificadors negatius poden ser quantificadors nominals (*gens de feina, cap novetat*), adverbis (*mai, gaire*) o pronoms (*res*). Quan volem indicar quantitat, es pot utilitzar *gens*, que indica una quantitat inexistent, o *gaire*, que expressa una quantitat baixa, però no nul·la (*No plou gaire*). En tortosí, en lloc d'utilitzar el quantificador *gaire*, s'empra *no... molt* (*No plou molt*).

Una gran part dels quantificadors negatius s'utilitzen per respondre una oració interrogativa parcial o quan s'elideix el verb (*—Qui ho ha fet? —Ningú*). En aquests casos, no s'utilitza l'adverbi *no*. En canvi, en el cas de *res, gens* i *gaire*, l'adverbi *no* és optatiu. En tortosí, l'adverbi *no* també pot acompanyar els quantificadors *mai, cap* i *ningú* (*—Quan hi has d'anar? —No mai*). Aquest ús no transcendeix als registres formals, només s'utilitza en registres informals. (Vegeu 3.1.3 i 3.1.6).

3.1.7. Els pronoms

Els pronoms són elements gramaticals que no tenen significat lèxic, ja que fan referència a algun element del context lingüístic, ja sigui a una entitat humana, no humana, animada o inanimada. Segons les seves característiques, podem trobar diferents tipus de pronoms: els personals, els demostratius, els quantificadors, els relatius, els interrogatius, el neutre *ho* i els adverbials *en* i *hi*. Aquest apartat el dedicarem a parlar específicament els pronoms personals febles.

3.1.7.1. Els pronoms febles

Els pronoms febles es troben dins del grup dels pronoms personals perquè es refereixen a una persona del discurs. A diferència dels pronoms forts, que són tòpics i equivalen a sintagmes nominals, els febles no tenen accent i sempre han d'acompanyar el verb, ja que són clítics. Poden anar davant o darrere del verb i poden prendre diferents formes segons la posició que adopten o si apareixen combinats amb altres pronoms febles. En el quadre següent es poden observar els diferents pronoms i les formes que poden adoptar.

Pel que fa als pronoms *em, et, us, es, el i en*, la GIEC remarca en lletra petita que, en valencià i altres parlars, les formes plenes *me, te, vos, se, lo i ne* també s'empren per precedir un verb que comença per consonant (*te parla*), com es feia antigament. Totes aquestes formes són acceptables en els parlars que s'utilitzen en registres formals.

A més a més, actualment també trobem la forma *mos*, que s'utilitza en lloc del pronom *ens* tant abans com després del verb (*mos parlem, parle-mos*). Aquesta forma no transcendeix a l'escriptura.

Cal destacar que en cap de les dues gramàtiques no apareix el mot "tortosí" en la descripció dels pronoms febles, però, com es veurà a l'anàlisi posterior, sí que s'utilitzen en aquest parlar. Per aquest motiu, s'ha vist necessari incloure l'explicació d'aquest fenomen al treball.

PRONOM	PLENA	REDUÏDA	REFORÇADA	ELIDIDA
EM	me	‘m	em	m’
ENS	nos	‘ns	ens	—
ET	te	‘t	et	t’
US	vos	us	—	—
EL	lo	‘l	el	l’
LA	la	—	—	l’
ELS	los	‘ls	els	—
LES	les	—	—	—
LI	li	—	—	—
ES	se	‘s	es	s’
HO	ho	—	—	—
EN	ne	‘n	en	n’
HI	hi	—	—	—

Taula 6. Els pronoms febles

3.2. Morfologia

3.2.1. La flexió verbal

En aquest apartat, es tracten les marques flexives verbals característiques del parlar tortosí. Les marques flexives verbals són els elements que es poden afegir al radical del verb i donen informació gramatical sobre la persona, el nombre, el temps, la conjugació, l’aspecte i el mode del verb en qüestió.

3.2.1.1. Les marques de temps del mode subjuntiu

El present de subjuntiu té marques de temps pròpies en les tres persones del singular i la tercera del plural, però adopta les formes del present d’indicatiu per a la primera i segona persona del plural. En la major part dels parlars, el present de subjuntiu es caracteritza per tenir la marca *-i* en totes les conjugacions.

En els parlars valencians i en alguns nord-occidentals es manté la forma antiga amb la marca *-e* (*cante* en lloc de *canti*) en els verbs de la primera conjugació i la marca *-a* (*-e-* seguida de consonant) en els verbs de la segona i tercera conjugació. Cal destacar que les dues opcions són igual d'acceptables, tant l'occidental com l'oriental.

L'imperfet de subjuntiu, a diferència del present, presenta marques de temps pròpies en totes les persones. En la majoria de parlars s'adopta la marca *-s* en la primera i tercera persona del singular (*dormís*), i en la segona persona del singular i en les tres del plural s'usa la marca *-ssi-* amb la vocal *i* característica del subjuntiu. En tortosí, s'usa *-sse-* (*cantéssem*, *cantésseu*) en lloc de *-ssi-* en les formes de la primera i segona persona de l'imperfet de subjuntiu. Les gramàtiques, però, recomanen evitar aquest ús en registres formals.

En cap de les dues gramàtiques no apareix el mot "tortosí" en la descripció d'aquestes formes verbals, però, com es veurà a l'anàlisi del capítol quatre, sí que s'utilitzen en aquest parlar. Per això, s'ha inclòs l'explicació de les formes de subjuntiu en aquest apartat del treball.

3.1.1.2. Verbs amb radical acabat en [j]

En la segona conjugació hi trobem alguns verbs que presenten algunes formes que tenen un radical acabat en la semivocal [j], gràficament representada per *i*, per evitar el contacte que es produïa entre la vocal final del radical i la vocal temàtica. Això es dona en la primera i la segona persona del plural del present d'indicatiu, en el gerundi de la majoria de verbs amb infinitiu acabat en *-aure* o *-eure* i en la segona persona del plural de l'imperatiu, que coincideix amb la segona persona del present d'indicatiu (*caiem*, *caieu*, *caient*).

En lletra petita trobem que el tortosí conserva la forma antiga sense aquesta semivocal en les formes mencionades al paràgraf anterior (*caem*, *caeu*, *caent*). Tot i això, l'ús general en registres formals és el de les formes amb la semivocal [j].

3.1.1.3. L'increment incoatiu

L'increment incoatiu és el morfema de conjugació propi d'alguns verbs de la tercera conjugació. Apareix després del radical en les formes que no tenen vocal temàtica³. Aquest increment presenta variacions segons els parlars:

- Parlars orientals: increment en la vocal *e* (*serveix*, *serveixen*).
- Parlars occidentals: increment en la vocal *i* (*servix*, *servixen*).

En els registres formals, és preferible utilitzar les formes amb *e*. Cap de les dues gramàtiques no classifica aquest fenomen en cap dialecte, sinó que fan una divisió general entre els dos grans blocs: l'oriental i l'occidental. Atès que el parlar tortosí pertany al bloc occidental, s'ha volgut destacar l'ús de l'increment incoatiu en aquest apartat, ja que és un element molt habitual en el subdialecte *i*, com veurem en el següent capítol, s'utilitza sovint.

---

³ La vocal temàtica permet diferenciar tres grans conjugacions verbals. En termes molt generals, podem afirmar que la primera conjugació té com a vocal temàtica més característica la *a* (*cantant*); la segona conjugació, la *e* (*batent*, *tement*), i la tercera conjugació (pura o incoativa), la *i* (*dormint*, *conduïnt*). (GEIEC, 2018, apt. 5.3.2.)

4. ANÀLISI DELS FENÒMENS GRAMATICALS

En aquest capítol es fa l'anàlisi dels fenòmens gramaticals que s'han explicat al capítol anterior en diferents tipus de textos escrits. Per això, s'han seleccionat dos mitjans de comunicació de les Terres de l'Ebre: *Aguaita.cat* i *L'Ebre*, dels quals s'han escollit quatre notícies i quatre articles d'opinió de cadascun. L'objectiu és analitzar i comentar quin és l'ús que es fa de la variant dialectal que s'està estudiant, el tortosí, en els textos escollits. Per acabar, s'han seleccionat quinze publicacions de la xarxa social Twitter, publicades per diferents entitats o persones de les Terres de l'Ebre, per comprovar si en un àmbit més informal, com és una xarxa social, s'opta per utilitzar el subdialecte propi del territori o si es prefereix utilitzar el català estàndard.

4.1. *Aguaita.cat*

El primer diari que analitzarem és *Aguaita.cat*. Es tracta del primer diari digital de les Terres de l'Ebre i és una edició territorial del mitjà *NacióDigital*. Va néixer el 9 de novembre de 2012 i se centra sobretot en continguts polítics, econòmics, socials i mediambientals de les poblacions que formen les Terres de l'Ebre. També hi trobem una secció d'opinió ciutadana que ens interessa especialment, ja que ens serveix per estudiar l'ús que fan de la llengua catalana els habitants del sud de Catalunya.

4.1.1. *Notícies*

En primer lloc, es fa l'anàlisi del tipus de llengua que s'utilitza a l'hora de redactar les notícies del diari. S'ha fet una selecció aleatòria de quatre notícies de diferents temes, totes redactades per *Aguaita.cat*.

La primera notícia es titula *Els xiquets podran baixar a les zones comunes de les comunitats de veïns*. Respecte a les característiques dialectals del tortosí, en aquesta notícia es fa ús dels demostratius *este* i *esta*, tot i que al peu de foto s'ha pogut observar que s'utilitza el demostratiu *aquest*, en lloc d'usar *este* com a la resta de l'escrit. Això es pot deure al fet que el peu de foto l'hagi escrit una altra persona diferent de la que ha escrit la notícia. També s'utilitza el possessiu *seues* i el present de subjuntiu amb la marca *-e* (*facen, estiguen*,

plantegen o *puguen*). Les gramàtiques no caracteritzen aquest fenomen com a tortosí, sinó com a característic del parlar valencià i alguns parlars nord-occidentals. Tots els aspectes que apareixen en aquesta notícia són adequats en llengua escrita i en un registre formal. Finalment, és interessant comentar que la notícia fa servir el mot *xiquets*, habitual en el subdialecte, però al peu de foto s'utilitza el mot *nens*, l'equivalent en llengua estàndard.

La segona notícia té per títol *Mesures de l'Ajuntament d'Alcanar davant la pandèmia del coronavirus*. Pel que fa als fenòmens gramaticals característics del parlar tortosí, en aquest escrit es fa ús de l'adverbi *prompte*, en lloc del seu equivalent en llengua estàndard *aviat*. També s'utilitza *per a* davant d'infinitiu (*per a fer*, *per a evitar*) i el present de subjuntiu amb la marca *-e* (*adopti*, *ajornen*, *dure*) i també les formes del present de subjuntiu per a la primera persona: *sigi* i *estigui*, característiques d'aquests parlars. A diferència de la notícia anterior, en aquesta no s'utilitza el demostratiu *este*, sinó *aquest*. En aquest cas, tots els fenòmens que s'han comentat són adequats en registres formals.

La següent notícia es titula *El sector turístic ebrenc dona per perduda la Setmana Santa i mira amb preocupació la temporada estival*. En aquest text s'utilitzen els demostratius *este*, *esta* i *estes* i el present de subjuntiu amb la marca *-e* (*puguen*). No es fa servir la construcció *per a* davant d'infinitiu, característica del parlar tortosí i adequada en registres formals, sinó que s'opta per la forma estàndard *per* davant d'infinitiu (*per encetar*, *per participar*). També es fa ús dels verbs amb l'increment incoatiu en la vocal *i* (*assumix*). Les gramàtiques classifiquen aquest aspecte en el bloc de dialectes i subdialectes occidentals, però no n'especifiquen l'ús en cap de concret. Cal destacar, però, que les gramàtiques recomanen que en registres formals s'utilitzi l'increment incoatiu en la vocal *-e* (*assumeix*). Finalment, cal assenyalar que es fa ús de l'adverbi *gaire* (*tampoc és gaire esperançador*). Encara que en tortosí es fa servir *massa* en lloc de *gaire*, el primer és inadequat en registres formals i, per tant, s'ha d'utilitzar el segon.

Per acabar, l'última notícia es titula *La Ràpita farà una diada de Sant Jordi des de casa*. En aquesta notícia trobem l'ús generalitzat dels demostratius *este*, *esta* i *estos*, però també hi apareix dues vegades el demostratiu *aquesta*. Respecte als possessius, hi trobem quatre cops el possessiu *seves*, però després també s'empra la variant *seua*. Tampoc es fa servir *per a*

davant d'infinitiu, sinó que s'opta per la forma estàndard *per* davant d'infinitiu (*per fer*). Per últim, es fa ús de l'increment incoatiu en la vocal *i* (*consistix*), de forma inadequada.

En resum, segons el que hem pogut observar en aquestes quatre notícies, el diari digital *Aguaita.cat* utilitza majoritàriament el model de llengua característic del parlar tortosí, ja que és el que es parla al territori. Tot i la intenció de conservar la varietat dialectal, es poden observar moltes incoherències en la redacció dels diferents textos. El problema és que no només ho trobem entre les diferents notícies —cada una segueix unes normes—, sinó també dintre d'un mateix text, com utilitzar *este* i *aquest* en dos paràgrafs diferents. Això ens demostra tres coses: que no se segueix un llibre d'estil a l'hora de redactar, que no hi ha cap corrector que revisi els articles que s'han de publicar i, la més important, que no es coneixen quins són els fenòmens gramaticals del tortosí adequats en els registres formals.

4.1.2. Articles d'opinió

En segon lloc, s'analitzen quatre articles d'opinió de diferents persones que no tenen per què conèixer les normes gramaticals del català, ni saber el que és i el que no és adequat en la redacció formal de textos. Aquests articles, a diferència de les notícies, s'han seleccionat amb un criteri: segons la professió de la persona que l'escriu. S'han descartat les persones que d'entrada puguin tenir un bon coneixement de la llengua catalana, com els periodistes o els filòlegs, per poder comparar l'ús que la gent de les Terres de l'Ebre fa del català amb el dels periodistes que escriuen les notícies.

El primer article d'opinió es titula *Siguem creatius* i l'ha escrit una pintora i psicòloga de les Terres de l'Ebre. En aquest article es pot observar clarament que s'ha fet ús de la llengua estàndard, sense cap mena de marca dialectal. Això ho podem veure en els fenòmens més habituals: fa servir els demostratius *aquest*, *aquesta* i no *este*, *esta*; el possessiu *meva*, en lloc de *meua*; el present de subjuntiu amb la marca *-i* (*pugui*) i *per* davant d'infinitiu (*per desviar*, *per entretenir*).

El segon article d'opinió es titula *La lliçó del curt any 2020* i està escrit per un llicenciat en Ciències Polítiques. En aquest escrit trobem diversos elements característics del tortosí, encara que no tots són adequats en llengua escrita. El que més crida l'atenció és l'ús dels

articles *lo* i *los* (*los dos últims, lo seu propi nom, los impostos*), que encara no havien aparegut en cap dels textos anteriors. Aquests articles, però, només són adequats en llengua oral. En general, es fa ús d'aquests articles en tot el text, però trobem algun cas on s'utilitzen els articles de l'estàndard *el* i *els* (*el pressupost, els prestaria*). Un altre ús inadequat en llengua escrita que trobem en aquest text és el del pronom *mos* (*mos han de tornar, mos han afectat*), en lloc d'utilitzar el pronom *ens*. També s'utilitzen els demostratius del parlar tortosí *este* i *estes*. A més a més, s'empren elements de la llengua estàndard que tenen un equivalent adequat en tortosí: el present de subjuntiu amb la marca *-i* (*compleixin*) i la preposició *per* davant d'infinitiu (*per definir-ho, per prevenir*). Per acabar, cal comentar que s'utilitza adequadament l'increment incoatiu, ja que es fan servir les formes amb *e* (*produeixen, compleixen*).

El tercer article es titula *Joaquin Phoenix: quan los animals arriben als Oscars* i l'ha escrit un activista pels drets dels animals i la crisi climàtica. En aquest text es torna a observar l'ús general dels articles *lo* i *los* (*lo seu premi, los animals, lo racisme, lo missatge*), encara que també s'utilitzen, en menor mesura, els articles *el* i *els* (*els incendis, els altres*). Continuant amb les característiques del subdialecte, s'empra el demostratiu *este* i el possessiu *seues*, adequadament. A més, s'usen fenòmens gramaticals de l'estàndard que tenen un equivalent adequat en tortosí: la preposició *per* davant d'infinitiu (*per educar, per entendre*), el present de subjuntiu amb marca *-i* (*vagin*) i l'imperfet de subjuntiu (*féssim, preguntéssim*).

L'últim article d'opinió es titula *Poetes del silenci* i l'ha escrit una llicenciada en INEFC i tècnica d'Educació Infantil. En aquest article, com en el primer, es pot observar que s'ha emprat la llengua estàndard, sense cap mena de marca dialectal. Això ho podem veure en els fenòmens que apareixen més sovint: els demostratius *aquest, aquesta* i *aquests*, en lloc de *este, esta* i *estos*; els possessius *seva* i *meva*; el present de subjuntiu es forma amb la marca *-i* (*puguin*); la preposició *per* davant d'infinitiu (*per acompanyar, per defensar*) i l'increment incoatiu amb la vocal *-e* (*llegeixo, assumeixo*).

En definitiva, podem dir que tot varia en funció de la persona que l'escriu. Hi ha persones que prefereixen escriure en llengua estàndard, probablement perquè se senten més còmodes, com és el cas del primer i de l'últim article. D'altres, però, opten per preservar l'ús del

dialecte. En aquest últim cas, cal remarcar que no es fa de forma coherent per dos motius: el primer és que s'empren alguns fenòmens propis del subdialecte i, a la vegada, també se n'utilitzen d'altres en llengua estàndard que tenen una variant adequada en el parlar tortosí; el segon és que es fa ús tant de la variant del subdialecte com de la variant de l'estàndard del mateix fenomen gramatical, per exemple *lo* i *el*. Tampoc es fa de forma adequada, atès que si s'opta per escriure amb els fenòmens gramaticals propis del tortosí, s'han d'utilitzar els que són adequats en llengua escrita i en registres formals. Tot això ens porta a pensar que, en general, els ciutadans de les Terres de l'Ebre no coneixen quina és la normativa del seu subdialecte, cosa que comprovarem posteriorment amb els resultats de l'enquesta realitzada en aquest treball.

4.2. L'Ebre

L'Ebre és un setmanari local i comarcal que, com el seu nom indica, es publica a les Terres de l'Ebre. Va néixer l'any 2001 i cada divendres es publica l'edició setmanal en paper, encara que actualment disposa d'una versió digital. Aquest setmanari publica notícies de les quatre comarques de les Terres de l'Ebre: Baix Ebre, Montsià, Terra Alta i Ribera d'Ebre. També conté diverses seccions, entre les quals es troben Opinió, Esports, Cultura, Entrevistes, entre d'altres. L'objectiu d'aquest setmanari és “la defensa i promoció del territori, per aconseguir que tingui identitat pròpia a tots els efectes”, com indiquen a la seva pàgina web.

Quant als criteris de llengua que s'utilitzen, segons el gerent de *L'Ebre*, “parteixen del tortosí estàndard escrit”. Això significa que es fa ús de: *per a* davant d'infinitiu, els possessius *meua/teua/seua*, el demostratiu *este*, la morfologia verbal tortosina, etc.⁴ A més a més, el setmanari compta amb un llibre d'estil propi, tot i que, en el moment en què es va fer l'anàlisi,

---

⁴ Aquesta informació s'ha extret de la resposta del setmanari *L'Ebre* a una consulta que es va fer per correu electrònic. El correu original no es pot afegir al treball perquè no es poden reproduir ni distribuir els correus electrònics sense l'autorització de *L'Ebre*. Cal comentar que també es va intentar contactar amb el diari *Aguaita.cat*, però no es va obtenir cap resposta.

els redactors encara no hi tenien accés. A continuació es comprovarà si realment es fa ús d'aquests fenòmens en la redacció de les notícies i dels articles d'opinió.

4.2.1. Notícies

En aquest apartat es fa l'anàlisi del tipus de llengua que es fa servir per redactar les notícies del setmanari. Per seleccionar les notícies, s'ha seguit el mateix procediment que amb el diari *Aguaita.cat*: s'han escollit, de manera aleatòria, quatre notícies de diferents temes, totes redactades per la redacció del setmanari.

La primera notícia es titula *Tortosa celebra en línia la Setmana de la Memòria Històrica de la ciutat*. En primer lloc, s'observa l'ús dels demostratius propis del parlar tortosí (*este, esta, estes*) i també el possessiu *seua*, en lloc de *seva*. Pel que fa als verbs en subjuntiu, tant el present (*s'hagen, ature*) com l'imperfet (*duguéssen*) es formen amb la marca vocàlica *-e*. L'increment incoatiu s'utilitza adequadament, ja que no s'elimina la vocal *-e* (*ofereix*) i apareix dues vegades una forma verbal, que fins ara no havia aparegut, *tindre*⁵, en lloc de *tenir*. Finalment, en aquesta notícia s'usa *per* davant d'infinitiu (*per recordar, per combatre*).

La segona notícia té per títol *Sant Jordi s'enfronta al confinament amb iniciatives literàries virtuals i roses a domicili*. En aquesta, a diferència de l'anterior, es fa ús dels demostratius *aquest* i *aquesta* i dels possessius *seva* i *seves*. També s'empra la preposició *per* davant d'infinitiu (*per rebre, per minimitzar*), el present de subjuntiu amb la marca *-i* (*decorin, presentin*) i l'increment incoatiu amb la vocal *-e* (*teixeixen, s'atreveix*), elements propis del català estàndard.

La tercera notícia, titulada *'Lo Delta t'espera', la nova crida de l'Associació d'Empreses i Activitats Turístiques del Delta de l'Ebre*, conté l'article *lo* al titular. Aquest article, però, fa referència al lema d'una campanya del Delta, cosa que demostra que en el parlar de les Terres de l'Ebre s'utilitza habitualment l'article *lo*. No obstant això, la resta de la notícia està

---

⁵ Aquesta forma és una variant alternativa de l'infinitiu del verb *tenir*, que està acceptada, però no s'ha inclòs a l'apartat de fenòmens gramaticals perquè les gramàtiques no el cataloguen com a característic de cap parlar.

redactada amb l'article *el*, ja que és el normatiu en els registres formals. Quant als altres fenòmens gramaticals, s'usen els demostratius *este* i *estes*, els possessius *seua* i *seues* i el present de subjuntiu amb la vocal *-e* (*finalitze*). Es manté l'ús de l'increment incoatiu amb la marca *-e* (*afegeix*) i la preposició *per* davant d'infinitiu (*per reactivar-se*).

La darrera notícia es titula *La URV obre les portes virtualment als futurs estudiants els dies 7, 8 i 9 de maig*. En aquesta es fa ús dels demostratius *aquest* i *aquesta* i també dels possessius *seva* i *seves*. Els presents de subjuntiu que hi apareixen estan formats amb la marca *-i* (*coneguïn*, *acabin*, *demanin*) i l'increment incoatiu també s'utilitza adequadament, amb la vocal *-e* (*accedeixin*).

Per resumir aquest apartat, es pot dir que en les notícies d'aquest diari, a diferència de les que s'han analitzat en l'anterior, hi ha més coherència respecte a l'ús dels fenòmens gramaticals del parlar de l'Ebre. En les notícies en què s'utilitza un element propi de la variant dialectal, sempre es manté el mateix i no canvia, com s'ha vist en alguns casos del diari *Aiguaita.cat*, en què s'utilitza *este* i *aquest* en la mateixa notícia. Cal comentar que en les notícies redactades en tortosí, en general, s'empren els fenòmens gramaticals que són adequats en registres formals, encara que hi ha alguns casos en què s'utilitza l'opció estàndard en lloc de l'equivalent adequat en el subdialecte, com usar *per* i no *per a* davant d'infinitiu. El que sí que cal destacar és que no s'ha observat cap mena de criteri a l'hora de redactar, ja que hi apareixen notícies que utilitzen l'estàndard i altres el tortosí. Realment, després d'haver llegit el correu que deia que els criteris que se segueixen per redactar les notícies són els del tortosí estàndard escrit, no s'esperava trobar cap notícia redactada en la varietat estàndard.

4.2.2. Articles d'opinió

En aquest apartat es fa l'anàlisi dels fenòmens en quatre articles d'opinió del setmanari *L'Ebre*. Els criteris de selecció han estat els mateixos que s'han seguit per escollir els articles d'*Aguaita.cat*: segons la professió de la persona que l'ha escrit.

El primer article es titula *Sr. Felipe, moltes gràcies!* i l'ha escrit un historiador, professor i gestor cultural. D'entrada, s'observa que està escrit en la variant dialectal, ja que s'utilitzen dos dels elements més característics: els demostratius *esta* i *estes* i els possessius *meua* i *seua*.

A més a més, també trobem l'ús de l'article *lo* (*Lo Sr. Felipe*), encara que només hi apareix un cop, ja que en els altres casos l'autor utilitza l'article *el* (*El Sr. Felipe, el llibre*). Respecte als pronoms febles, en aquest text trobem un ús general dels pronoms propis de l'estàndard (*em, et, ens*), encara que en un cas apareix el pronom de primera persona del plural *mos*. No obstant això, en la resta del text s'utilitza *ens*, l'equivalent en la varietat estàndard. Pel que fa a les formes verbals de subjuntiu, principalment s'utilitzen les formes en *-i*, tant en present (*vagin*) com en passat (*poguessin*), però també hi apareixen formes de present de subjuntiu amb la vocal *-e* (*sigue*). S'empra *per* davant d'infinitiu en lloc del seu equivalent en el subdialecte. Finalment, cal comentar que es fa un gran ús de vocabulari propi del parlar (*xalar, picar, iaio, minut...*)

El títol del segon article és *Els valors de la dona* i està redactat per una activista. El primer que crida l'atenció és l'ús de *lo* alternat amb *el*. S'utilitza tant un article com l'altre, sense cap mena de criteri, com es pot veure amb els següents exemples: *lo dia d'ahir, els valors, el dia, los consells, lo millor, el treball*. Podem observar més incoherències, com l'ús del demostratiu *estes* i el possessiu *seva*. No s'usen els pronoms febles del tortosí, sinó els de l'estàndard (*em, ens, us*). També s'utilitza *per* davant d'infinitiu (*per celebrar*), el present de subjuntiu amb *-i* (*siguin*) i l'increment incoatiu amb *-e* (*serveixen*). En aquest article d'opinió no es pot definir quin tipus de llengua s'ha utilitzat, ja que hi ha una gran barreja d'elements del tortosí i de l'estàndard.

El següent article d'opinió està escrit per un enginyer i es titula *Carn i plàstic*. A primera vista, sembla que l'article està redactat en català estàndard, ja que es fa ús dels demostratius *aquest* i *aquests*, de l'increment incoatiu amb *-e* (*refereix, distribueixen*), del possessiu *seva*, del pronom *ens* i de la preposició *per* davant d'infinitiu (*per fabricar, per processar*). No obstant això, si l'anализem atentament es poden observar diferents fenòmens propis del tortosí. En primer lloc, l'ús de la preposició *per a* davant d'infinitiu (*per a obtenir*), fet incoherent perquè, com ja s'ha comentat, també s'utilitza la variant sense la preposició *a*.

Després, també apareix el pronom personal fort *natros*⁶, que no ha aparegut fins ara i és l'equivalent en tortosí del pronom *nosaltres*. Finalment, hi ha un altre fenomen gramatical que tampoc s'ha vist en els altres textos: l'ús de *molt* en lloc de *gaire* en la construcció *no...molt* (*no es qüestionen molt*). En aquest article es veu una intenció clara de redactar en estàndard, però s'introdueixen petits elements del parlar de l'autor, probablement de manera inconscient.

L'últim article d'opinió es titula *Compromís* i l'ha escrit un polític de Tortosa. Aquest article està redactat en català estàndard, com podem veure en l'ús de diferents elements: els demostratius *aquest* i *aquesta*, el present de subjuntiu amb la marca *-i* (*treballi*), la preposició *per* davant d'infinitiu (*per escoltar*, *per negociar*) i l'increment incoatiu amb *-e* (*insisteixo*). No obstant això, apareix un cop el pronom *natros*, l'únic element característic del parlar tortosí que apareix en aquest text.

Per acabar, l'ús del tortosí en els articles d'opinió de *L'Ebre* es podria resumir de la mateixa manera que s'ha fet en els del diari *Aiguaita.cat*. La llengua utilitzada per redactar depèn de cada persona, ja que trobem articles en català estàndard i d'altres en tortosí. Cal destacar que tant els articles redactats en la variant dialectal com en la varietat estàndard contenen incoherències. En els dos casos hi ha una barreja de fenòmens gramaticals de les dues variants que, segurament, s'ha fet inconscientment, com l'ús de *natros* en l'últim article que s'ha analitzat. En general, quan s'utilitza el subdialecte, no es fa de forma adequada, atès que s'utilitzen molts elements que no són adequats en registres formals, com l'article *lo*.

4.3. Twitter

Per finalitzar aquest capítol, en aquest apartat s'han analitzat diferents tuits, publicacions molt breus que es fan a la xarxa social Twitter. S'han escollit quinze publicacions de diferents entitats i persones de les Terres de l'Ebre, per observar si en un context més informal que un

---

⁶ Cal remarcar que aquest pronom no apareix documentat en cap de les dues gramàtiques. Per tant, es considera que aquest ús es restringeix a la llengua oral. Per aquest motiu, no s'ha comentat al capítol tres d'aquest treball.

diari es fa ús dels fenòmens propis de l'estàndard o de la varietat dialectal. L'anàlisi es presenta en forma de taula, ja que els textos a analitzar són molt curts i no contenen més de dos o tres fenòmens. La taula inclou el número de tuit —per poder-lo identificar fàcilment a la bibliografia—, qui l'ha publicat, la varietat lingüística que s'utilitza i exemples dels fenòmens gramaticals que s'han emprat a cada un dels tuits.

	AUTOR	VARIETAT	EXEMPLES
Tuit 1	WIN (gimnàs municipal de Tortosa)	Estàndard	<i>Aquesta; per fer</i>
Tuit 2	Ajuntament de Tortosa	Estàndard	<i>Aquesta; aquests; per agrair</i>
Tuit 3	Alcaldessa de Tortosa	Estàndard	<i>Aquesta; es retallin; per efectuar; per lluitar</i>
Tuit 4	Polícia local de Tortosa	Estàndard/tortosí	Estàndard: <i>us</i> Tortosí: <i>estes</i>
Tuit 5	Alcalde de Tivenys	Estàndard	<i>Aquest; per conèixer; et sembla; nosaltres</i>
Tuit 6	Regidor de festes d'Amposta	Estàndard	<i>Aquesta; per deixar-me</i>
Tuit 7	Amics dels Castells	Tortosí	<i>Seua; este</i>
Tuit 8	Patronat festes de Roquetes	Tortosí	<i>Estos; vatros</i>
Tuit 9	Movem Tortosa	Tortosí	<i>Estos</i>
Tuit 10	Consell Comarcal del Baix Ebre	Estàndard/tortosí	E: <i>aquest; us espera</i> T: <i>s'acabe</i>
Tuit 11	Cooperativa Soldebre	Estàndard	<i>Necessitin; s'adrecin</i>
Tuit 12	Institut Escola Daniel Mangrané	Estàndard	<i>Per mantenir; seva; aquests</i>
Tuit 13	Alcalde de Paüls	Estàndard/Tortosí	E: <i>pugui</i> T: <i>este</i>

Tuit 14	Alcalde de Jesús	Estàndard/Tortosí	E: protegeixin T: per a protegir-nos
Tuit 15	Jesús EMD	Estàndard/Tortosí	E: <i>aquesta</i> T: <i>seua</i>

Taula 7. Fenòmens gramaticals que apareixen a les publicacions de Twitter

Com bé s'ha observat en la taula anterior, la gran majoria utilitza l'estàndard, fins i tot a les xarxes socials. Els fenòmens de l'estàndard que més s'han observat són els demostratius *aquest* i les seves variants, la preposició *per* davant d'infinitiu, el possessiu *seua* i els subjuntius amb la marca *-i*. Respecte a l'ús del tortosí, que apareix en menor mesura, s'utilitza el demostratiu *este* i les seves variants, el possessiu *seua*, *per a* davant d'infinitiu, el pronom fort *vatros* i el subjuntiu amb la marca *-e*. A més a més, una gran part dels que opten per utilitzar elements dialectals, també n'empren de l'estàndard.

Cal comentar també que, segons les gramàtiques, el tortosí disposa d'un sistema de demostratius ternari. El sistema ternari inclou els demostratius *açò* i *eixe*, els quals no s'han trobat en cap dels textos que s'han analitzat en tot el capítol. En canvi, sí que s'ha trobat el demostratiu *este* i les seves variants. Això porta a pensar que aquests dos demostratius no s'utilitzen en aquest parlar.

Després d'obtenir aquests resultats, és molt probable que una gran part de la població de les Terres de l'Ebre no sàpiga què és adequat i què no en la llengua escrita del seu propi parlar. Per aquest motiu, i per evitar cometre errors, opten per utilitzar la varietat estàndard, que coneixen amb més profunditat. Realment, però, les entitats i les persones que tenen veu al territori, com els instituts o els polítics, haurien de ser models a seguir per a la població i promoure l'ús del tortosí normatiu, almenys a les xarxes socials.

5. ENQUESTA

Després d'analitzar l'ús del tortosí en els diferents registres de la llengua escrita, es va pensar que seria interessant realitzar una enquesta a la població de les Terres de l'Ebre sobre el seu dialecte. Aquesta enquesta s'ha dut a terme amb l'objectiu de conèixer el grau de consciència entre la població del territori sobre la normativa en llengua escrita del tortosí. D'aquesta manera, s'han pogut obtenir resultats de gent de totes les edats, amb estudis de llengua o sense, i de totes, o quasi totes, les zones on es parla el tortosí.

L'enquesta consta de set preguntes: les tres primeres són per saber quin tipus de persones han respost (edat, comarca i coneixement de llengua catalana), la quarta conté dotze frases en què s'ha d'escollir si el fenomen gramatical assenyalat és adequat o no en registres formals escrits i les tres últimes són preguntes d'opinió personal per saber què pensen els parlants del subdialecte. En total, s'han obtingut 1.104 respostes⁷, les suficients per fer un estudi sobre el coneixement del subdialecte entre la població.

5.1. Resultats de l'enquesta

El percentatge més alt de persones que han respost l'enquesta, un 37,8 %, se situa entre els 45 i els 60 anys, encara que hi ha representació de totes les edats. Un 21,3 % de joves d'entre 15 i 25 anys; un 19 % es troba entre els 35 i els 45 anys; un 11,3 % està entre els 25 i els 35; un 9,8 % tenen més de 60 anys i, un 0,8 % són menors de 15.

Cal destacar que la gran majoria de persones que han respost l'enquesta són del Baix Ebre, amb un 75 % de representació. En segon lloc es troba la comarca del Montsià, amb un 21 %, i en una minoria les comarques de la Ribera d'Ebre i la Terra Alta, amb un 2,3 % i un 1,7 % respectivament. A causa d'això, no s'han pogut obtenir uns resultats que siguin generals per a tots els parlants del tortosí, sinó que principalment es basen en el parlar del Baix Ebre i, en menor mesura, del Montsià.

---

⁷ Als annexos es poden trobar els gràfics amb les respostes que s'han obtingut.

Respecte al coneixement de llengua catalana, només un 14,5 % de gent que ha respost l'enquesta té nocions bàsiques de llengua. Més de la meitat de les persones enquestades, concretament un 53,1 %, té estudis obligatoris i/o batxillerat i un 32,4 % ha cursat estudis superiors de llengua catalana. Per tant, es podria dir que la gran majoria té coneixements suficients de llengua catalana i hauria de conèixer la normativa del seu parlar.

Com s'ha dit a la introducció d'aquest capítol, la quarta pregunta consta de dotze oracions i s'ha de respondre segons si es creu que el mot assenyalat és adequat o no en registres formals escrits. El mot en qüestió és característic del tortosí i ha aparegut prèviament en el desenvolupament del treball, ja sigui en l'anàlisi (com el pronom *natros*) o en l'apartat 3 (en què s'expliquen els fenòmens que apareixen a les gramàtiques estudiades). A continuació, es comprova si realment les persones enquestades saben quines són les normes del seu parlar.

- *“Lo” nou hospital serà més gran que l'antic.* En aquesta frase tenim l'article *lo*. Aquest només es pot utilitzar en la llengua oral i en un registre col·loquial. No obstant això, un 38,9 % ha respost que és correcte en registres formals escrits.
- *L'alcaldeessa ha de prendre “estes” decisions.* En aquesta oració trobem el demostratiu *estes*, que és adequat en registres formals escrits. Tot i això, només un 34,5 % creu que ho és, a diferència del 65,5 % que pensa que no és adequat.
- *La “seua” decisió va afectar milers d'habitants.* Aquí hi trobem el possessiu *seua*, també adequat en registres formals escrits. En aquest cas, la majoria ha encertat l'opció correcta, tot i que hi ha un 37,7 % de persones que creuen que el seu ús és inadequat.
- *No fa “molt” de temps que es va decidir.* En aquesta oració apareix l'ús de *molt* en lloc de *gaire*. Aquest ús no és recomanable en els registres formals escrits, per tant, cal evitar-lo i utilitzar la solució proposada per a l'estàndard. Un 70,4 % dels parlants creuen que el seu ús és adequat i només un 29,6 % pensa que no ho és.

- *Volia que “cantéssem” una cançó.* En aquest cas apareix un imperfet de subjuntiu amb la marca *-e*. Aquesta forma verbal és inadequada en registres formals i s’ha d’utilitzar el verb amb la marca *-i* (*cantéssim*). Més de la meitat dels enquestats, però, pensa el contrari, és a dir, que aquesta forma verbal és adequada, concretament un 57,4 %.
- *“Creem” que s’han de respectar totes les opinions.* Les formes verbals amb radical acabat en [j] s’han d’evitar en registres formals. En aquest cas, la majoria està d’acord que aquesta forma verbal no és adequada en registres formals, tot i que un 33,1 % pensa que sí que ho és.
- *Els ciutadans “oferixen” la seva ajuda.* Aquí trobem un exemple d’increment incoatiu amb la vocal *-i*. Les gramàtiques recomanen no utilitzar aquest fenomen en registres formals. Hi ha una gran part de persones que hi estan d’acord, encara que un 40 % creu que sí que es pot utilitzar.
- *Treballen “per a” fabricar material de protecció.* En aquesta oració els resultats no són gaire diferents. El 57,1 % pensa que aquest ús és adequat, enfront del 42,9 % que creu que no ho és. En aquest cas, el percentatge més alt té raó: l’ús de *per a* davant d’infinitiu és tan adequat com l’ús de *per* davant d’infinitiu.
- *Com més “prompte” acabi tot, millor.* En aquesta frase hi apareix l’adverbi *prompte*, que es pot utilitzar en registres formals escrits en lloc de *aviat*. Els percentatges estan molt igualats: un 50,4 % pensa que l’ús d’aquest adverbi és inadequat en registres formals, contra el 49,6 % que creu que sí que és adequat.
- *“Mos” comprometem a complir amb el termini.* Aquesta oració conté el pronom feble *mos*, que no transcendeix a la llengua escrita. En aquest cas, els percentatges estan bastant diferenciats i guanya el 67,6 %, que pensa que aquest pronom no és adequat en registres formals.

- “*Natros*” som els més perjudicats. El pronom personal *natros* no apareix en cap de les dues gramàtiques que s’han consultat per fer el treball. Com aquest pronom ha aparegut a l’anàlisi dels fenòmens, s’ha inclòs a l’enquesta per veure que en pensen els parlants. En aquest cas, els percentatges són molt similars, tot i que guanya el sí, amb un 52,5 %. Atès que no apareix a les gramàtiques, es considera que l’ús d’aquest pronom no és adequat en registres formals escrits.
- “*Més que siga*” s’ha de llegir un llibre a l’any. En aquesta oració apareix la construcció *més que siga*, l’ús de la qual no és adequat en registres formals i així ho pensa el 73,8 % dels enquestats. Aquest és el cas amb els percentatges més diferenciats.

En resum, es pot afirmar que, en general, no hi ha una gran consciència sobre la normativa del tortosí, ja que la majoria dels enquestats han marcat l’opció correcta només en la meitat dels casos, i, a banda d’això, els percentatges no solen ser gaire diferents. Per tant, són molt pocs els parlants que coneixen realment la normativa d’aquest subdialecte.

Per acabar, s’han realitzat tres preguntes molt breus sobre la percepció que hi ha de l’ús i l’ensenyament del tortosí actualment. Més de la meitat dels enquestats, concretament un 57,8 %, ha respost que de vegades considera que parla o escriu incorrectament quan utilitza el seu dialecte fora del lloc on es parla, un 11,1 % afirma que li passa sempre i només un 31 % considera que ho fa correctament. Aquestes dades sorprenen perquè ningú s’hauria de sentir discriminat —encara que sigui per ell mateix— pel dialecte que parla. Per tal que això no passi, un 88,4 % creu que s’hauria d’ensenyar la normativa de la varietat dialectal, a més a més del català estàndard, i un 90,7 % pensa que actualment no s’ensenyava.

6. CONCLUSIONS

Un cop acabat l'estudi que s'ha dut a terme en aquest treball, s'han obtingut una sèrie de conclusions que s'exposen a continuació. D'una banda, s'explica si s'han aconseguit els objectius esperats i es contraresten les hipòtesis inicials amb els resultats finals; de l'altra, es comenten les diferents conclusions a les quals s'ha arribat a mesura que s'anava realitzant el treball.

Abans de tot, cal comentar que s'han assolit tots els objectius plantejats a l'inici del treball. Gràcies a la recerca que s'ha fet al capítol tres, s'han pogut identificar quines són les normes del tortosí adequades en cada registre en llengua escrita. El coneixement de la normativa ha permès analitzar els textos escollits al capítol quatre i, d'aquesta manera, poder aconseguir el segon objectiu: conèixer l'ús que es fa de la varietat dialectal en els textos escrits de diferents registres i àmbits comunicatius.

La hipòtesi principal era que el tortosí no s'utilitza en registres formals escrits, com una notícia d'un diari, però que sí que s'empra en articles d'opinió o publicacions de Twitter. Com s'ha vist al capítol quatre, el subdialecte es fa servir molt més en les notícies que en les publicacions de Twitter, almenys en els casos que s'han analitzat.

Respecte als mitjans de comunicació que s'han estudiat, *Aguaita.cat* i *L'Ebre*, aquests opten per preservar l'ús del tortosí i utilitzar-lo en la redacció d'una gran part de les notícies. També ho fan així moltes de les persones que escriuen els articles d'opinió, tot i que d'altres prefereixen fer servir la varietat estàndard. El problema d'utilitzar el tortosí és que, en general, no es coneix la seva normativa i es cometen errors, tant de registre com d'inadequació. Cada cop s'utilitzen els fenòmens gramaticals d'una manera diferent, sense cap mena de coherència i, per aquest motiu, molts parlants no coneixen quines són realment les normes adequades i quines no. A causa d'aquest desconeixement, molta gent utilitza la varietat estàndard de la llengua catalana quan ha de redactar un comunicat oficial, per exemple, a les xarxes socials —com Twitter—, encara que els destinataris siguin els habitants de les Terres de l'Ebre. Si les persones i entitats que tenen reconeixement entre la població del territori no fan ús del seu parlar ni a les xarxes socials, és comprensible que els parlants de tortosí puguin pensar que no és adequat escriure'l.

A més a més, també és interessant comentar com ha estat el procés de recerca a les gramàtiques. D'entrada, la recerca a la GEIEC ha estat molt fàcil i accessible. La realització del treball sense consultar aquesta gramàtica hauria estat una feina molt més complicada, ja que es troba disponible en línia i té un cercador per buscar les paraules clau que interessin. Respecte a la GIEC, atès que només es accessible en paper, s'han hagut de buscar els fenòmens un per un. Tot i això, ja se sabia què s'havia de buscar i a quin apartat es trobava, gràcies a la primera recerca feta a la GEIEC.

A les gramàtiques, a banda dels fenòmens que s'han comentat al capítol tres, s'han trobat tres fenòmens que no s'han comentat en aquest treball. El primer és l'ús de les preposicions *a* i *en*, ja que aquest fenomen es tracta igual que en la varietat estàndard. Tenint en compte que no suposava cap problema i no s'hagués trobat en l'anàlisi, s'ha optat per no incloure'l en aquest estudi. Els altres dos fenòmens no s'han tractat perquè pertanyen a la llengua oral: l'entonació interrogativa i les interrogatives totals (*Que neva?*). Es va preferir no afegir-los al treball perquè són usos que pertanyen a la llengua oral i aquest treball s'ha centrat en l'estudi de la gramàtica en la llengua escrita. De totes maneres, cal recordar que encara queda molta feina per fer en els altres àmbits de la llengua, com en la llengua oral o en l'ús del lèxic propi del subdialecte tortosí.

Quan es va dur a terme l'anàlisi, es van trobar alguns fenòmens gramaticals que no apareixien a les gramàtiques com a propis del tortosí, com ara les marques de temps del mode subjuntiu o el pronom *mos*. Per això, es va decidir incloure'ls al capítol tres. També es van trobar els pronoms forts *natros* i *vatros*, que no es troben documentats a cap de les dues gramàtiques. Per acabar, hi ha molts fenòmens que a l'anàlisi no apareixen, ja que no s'han trobat en els textos, però la majoria pertanyen a registres informals o col·loquials. El problema està en aquells elements gramaticals que no són adequats i sí que s'empren o els que sí que ho són i, en canvi, no s'utilitzen.

Com s'ha comentat a la introducció del treball, l'Idescat⁸ va realitzar una enquesta l'any 2018 que mostra que les comarques que conformen les Terres de l'Ebre és la zona on es parla més el català com a llengua habitual (72,2 %), seguit de l'àmbit territorial de les comarques centrals (59,6 %) i acabant per l'àrea metropolitana de Barcelona, amb només un 27,5 %. Per aquest motiu, els resultats obtinguts després de fer l'anàlisi sorprenen, ja que no s'entén com a les comarques on més població té el català com a llengua habitual no es conegui la normativa del seu propi parlar i s'utilitzi de forma inadequada i incoherent en llengua escrita.

Per saber que opinava la població de les Terres de l'Ebre sobre aquesta qüestió, es van afegir tres preguntes a l'enquesta que s'ha creat durant l'elaboració d'aquest treball. En resum, aquestes preguntes demostren tres fets: que la majoria dels parlants de tortosí creuen que parlen i escriuen incorrectament quan utilitzen el seu dialecte fora del lloc on es parla; que actualment no s'ensenya la normativa del tortosí, però els enquestats creuen que sí que s'hauria d'ensenyar. Arran d'aquestes respostes, es pot obrir un nou tema de debat: l'ensenyament de la normativa de les varietats dialectals de cada territori i la creació d'un model lingüístic que inclogui tant l'estàndard com el parlar propi de cada zona.

Les conclusions que s'han extret amb la realització d'aquest treball porten a una reflexió final: els parlants de català hem de conèixer la varietat estàndard de la nostra llengua, però potser s'hauria de considerar l'ensenyament de les varietats dialectals, per tal de preservar els dialectes i els subdialectes, ja que són els que fan del català la llengua que és, molt rica i variada. El més important és saber diferenciar en quins àmbits i en quins registres s'ha d'utilitzar i, sobretot, a qui va destinada la informació. Si sempre s'opta per utilitzar la varietat estàndard, fins i tot en els àmbits comunicatius en què els destinataris són els parlants d'un dialecte en concret, el català s'acabarà reduint a la varietat estàndard i molts dels elements característics de cada parlar s'aniran perdent al llarg dels anys.

---

⁸ Institut d'Estadística de Catalunya

Un cop exposades les conclusions i per a tancar el treball, m'agradaria escriure un petit paràgraf utilitzant el meu parlar, ja que la primera idea que tenia era redactar-lo tot sencer en la meua varietat dialectal, però no ha pogut ser així degut a les indicacions docents generals.

En primer lloc, vull destacar que ha resultat molt enriquidor per a mi poder fer este treball perquè he pogut conèixer de prop la gramàtica del meu subdialecte, de la qual no en sabia casi bé res. I d'això me n'he adonat fent el treball, cosa que no m'ha agradat per tot el que he explicat anteriorment: no tenim consciència sobre la normativa del nostre subdialecte.

En segon lloc, m'agradaria comentar que m'ha servit molt realitzar este treball, com a estudiant de traducció i com a parlant del tortosí, ja que he pogut descobrir quins són els fenòmens gramaticals d'este subdialecte i també perquè ara sé diferenciar el que és adequat i el que no ho és en cada registre. En definitiva, crec que el tractament de les varietats dialectals hauria de canviar si volem conservar la gran riquesa lingüística de la nostra llengua.

Per acabar, m'agradaria donar les gràcies als meus pares per estar sempre al meu costat i per tot el que han fet estos quatre anys, ja que si no fos pel seu suport, no hauria arribat fins aquí. També a Judit Feliu, la tutora del treball, per proposar-me este tema per a fer el TFG, a més a més d'acompanyar-me durant tot el procés, tot i la difícil situació que hem viscut estos mesos. Finalment, vull dir que estic molt agraïda amb la gent de les Terres de l'Ebre, perquè la seua participació en l'enquesta m'ha ajudat a treure moltes conclusions i a descobrir quin és el pensament majoritari de la gent del nostre territori.

7. BIBLIOGRAFIA

7.1. Bibliografia general

Aguaita.cat. (2020). *Aguaita.cat*. Recuperat el 3 d'abril de 2020, de

<http://www.aguaita.cat/>

Bayerra, J. (2012, maig 1). De parlar tortosí a ebrenc. *El Punt Avui*. Recuperat el 10 d'abril de 2020 de

<http://www.elpuntavui.cat/article/5-cultura/19-cultura/534936-de-parlar-tortosi-a-ebrenc.html>

Beltran, J. (2016). '*Ebrenc*': un gentilici amb problemes, que mira d'obrir-se camí (pp.177-184). Recuperat el 8 d'abril de 2020, de

<https://www.raco.cat/index.php/Beceroles/article/download/304259/393954>

Benito, R. (2016). *Guia per elaborar citacions bibliogràfiques en format APA*. Recuperat el 7 de maig de 2020, de

http://dspace.uvic.cat/xmlui/bitstream/handle/10854/4668/altres_a2016_guia_per_elaborar_citacions_2a_ed.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Castellà, C. (2016). *La varietat lingüística geogràfica del Baix Ebre i el procés d'estandardització. Manteniment i pèrdua de formes pròpies. Un tast* (pp. 169-200). Recuperat el 10 d'abril de 2020, de

<https://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000229/00000035.pdf>

Cubells, O. (s.d.). *Els parlars de frontera : la zona de transició entre el tortosí i el lleidatà* (pp. 19-61). Recuperat el 10 d'abril del 2020, de

<https://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000229/00000027.pdf>

Cubells, O., i Satorra, J. (2005). *El tortosí en el límit septentrional: la Ribera d'Ebre* (pp. 255-295). Recuperat el 8 d'abril del 2020, de

<https://www.raco.cat/index.php/MiscellaniaCERE/article/download/206935/291566>

- Duch, A. (2018). *El tortosí en les obres normatives: una xicoteta reflexió sobre la varietat estàndard del català* (Treball de Fi de Grau). Universitat Pompeu Fabra, Catalunya. Recuperat el 2 d'abril de 2020, de <http://hdl.handle.net/10230/36622>
- Gimeno, L. (1991). El tortosí. Extensió i característiques dialectals. Dins J. Martines, V. Martines, J.J. Ponsoda (Coords.), *A sol post: Estudis de llengua i literatura 2 (1991): Miscel·lània* (pp. 171-192). Alacant: Marfil.
- Hernández, S. (2017, febrer 6). La paraula 'ebrenc' ja forma part del diccionari general de l'Institut d'Estudis Catalans. *Ebre Digital*. Recuperat el 10 d'abril de 2020, de <https://ebredigital.cat/2017/02/06/la-paraula-ebrenc-ja-forma-part-del-diccionari-general-de-l-institut-d-estudis-catalans/>
- Institut d'Estadística de Catalunya. (2020). *Enquesta d'usos lingüístics de la població*. Recuperat el 8 d'abril de 2020, de <https://www.idescat.cat/pub/?id=eulp>
- Institut d'Estudis Catalans. (2012). *La Secció Filològica*. Recuperat el 16 de març de 2020, de <http://sf.espais.iec.cat/2012/06/08/la-seccio-filologica/>
- Institut d'Estudis Catalans. (2016). *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Institut d'Estudis Catalans. (2020). *Gramàtica essencial de la llengua catalana*. Recuperat el 17 d'abril de 2020, de <https://geiec.iec.cat/gramatica.asp>
- Mestres, J. M., Costa, J., Oliva, M. i Fité, R. (2019). *Manual d'estil: La redacció i l'edició de textos*. Recuperat el 10 de maig de 2020, de <https://estil.llocs.iec.cat/>

- Navarro, P., i Pradilla, M. A. (1999). Qüestions geolingüístiques i sociolingüístiques a l'entorn del tortosí. *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, 79, 61-76.
- L'Ebre. (2020). *Setmanari L'Ebre*. Recuperat el 3 d'abril de 2020, de <https://www.setmanarilebre.cat/>
- Sifre, M. (2005). *Llengua i dialecte*. València: Bromera
- Sistac, R. (1990). Els parlars de Ponent. *Ilerda*, 48, 191-195.
- Tibau, J. (2019, desembre 15). 'Tortosí i ebrenc' per Jesús Tibau. *Marfanta*. Recuperat el 10 d'abril de 2020, de <https://www.marfanta.com/2019/12/15/tortosi-i-ebrenc-per-jesus-tibau/>
- Ulldemolins, A. (2018) *Grau d'integració del tortosí en l'estàndard planificat i difós pels mitjans de comunicació i pel sistema d'ensenyament* (Tesi doctoral). Universitat Autònoma de Barcelona, Catalunya. Recuperat el 8 d'abril del 2020, de https://ddd.uab.cat/pub/tesis/2018/hdl_10803_663843/aus1de1.pdf
- Universitat Pompeu Fabra i Institut d'Estudis Catalans. (2018). *Pompeu Fabra i l'IEC*. Recuperat el 5 d'abril de 2020, de <https://www.upf.edu/web/portalpompeufabra/pompeu-fabra-i-iec>
- Veny, J. (2007). *Petit atlas lingüístic del domini català*. (Vol. I). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Veny, J., i Massanell, M. (2015). *Dialectologia catalana. Aproximació pràctica als parlars catalans*. Universitat de Barcelona, Universitat de València i Universitat d'Alacant: Barcelona, València i Alacant

7.2. Bibliografia específica

7.2.1. Notícies

Aguaita.cat. (2020, març 12). Mesures de l'Ajuntament d'Alcanar davant la pandèmia del coronavirus. *Aguaita.cat*. Recuperat el 13 de març de 2020, de <http://www.aguaita.cat/noticia/17339/mesures/ajuntament/alcanar/davant/pandemia/coronavirus>

Aguaita.cat. (2020, abril 15). Endesa eleva el cabal del tram final de l'Ebre a 550 metres cúbics per segon davant del desgel per generar energia. *Aguaita.cat*. Recuperat el 16 d'abril de 2020, de <http://www.aguaita.cat/noticia/17729/endsa/eleva/cabal/tram/final/ebre/550/metres/cubics/segon/davant/desgel/generar/energia>

Aguaita.cat. (2020, abril 17). La Ràpita farà una diada de Sant Jordi des de casa. *Aguaita.cat*. Recuperat el 18 d'abril de 2020, de <http://www.aguaita.cat/noticia/17758/rapita/fara/diada/sant/jordi/des/casa>

Aguaita.cat. (2020, abril 25). Els xiquets podran baixar a les zones comunes de les comunitats de veïns. *Aguaita.cat*. Recuperat el 25 d'abril de 2020, de <http://www.aguaita.cat/noticia/17833/xiquets/podran/baixar/zones/comunes/comunitats/veins>

Redacció. (2020, abril 15). Tortosa celebra en línia la Setmana de la Memòria Històrica de la ciutat. *L'Ebre*. Recuperat el 16 d'abril de 2020, de <https://www.setmanarilebre.cat/noticia/115333/tortosa-celebra-en-linia-la-setmana-de-la-memoria-historica-de-tortosa>

Redacció. (2020, abril 18). 'Lo Delta t'espera', la nova crida de l'Associació d'Empreses i Activitats Turístiques del Delta de l'Ebre. *L'Ebre*. Recuperat el 23 d'abril de 2020, de <https://www.setmanarilebre.cat/noticia/115550/lo-delta-tespera-la-nova-crida-de-lassociacio-dempreses-i-activitats-turistiques-del-delta>

Redacció. (2020, abril 23). Sant Jordi s'enfronta al confinament amb iniciatives literàries virtuals i roses a domicili. *L'Ebre*. Recuperat el 23 d'abril de 2020, de <https://www.setmanarilebre.cat/noticia/115845/sant-jordi-senfronta-al-confinament-amb-iniciatives-literaries-virtuals-i-roses-a-domicili>

Redacció. (2020, maig 7). La URV obre les portes virtualment als futurs estudiants els dies 7, 8 i 9 de maig. *L'Ebre*. Recuperat el 8 de maig de 2020, de <https://www.setmanarilebre.cat/noticia/116623/la-urv-obre-les-portes-virtualment-als-futurs-estudiants-els-dies-7-8-i-9-de-maig>

7.2.2. Articles d'opinió

Arasa, A. (2020, març 31). Siguem creatius. *Aguaita.cat*. Recuperat el 3 d'abril de 2020, de <http://www.aguaita.cat/opinio/21249/siguem/creatus>

Bel, E. (2020, abril 6). Carn i plàstic. *L'Ebre*. Recuperat el 8 d'abril de 2020, de <https://www.setmanarilebre.cat/opinio/114827/carn-i-plastic>

Campomar, E. (2020, abril 21). Poetes del silenci. *Aguaita.cat*. Recuperat el 23 d'abril de 2020, de <http://www.aguaita.cat/opinio/21386/poetes/silenci>

Colomé, J. (2020, març 30). La lliçó del curt any 2020. *Aguaita.cat*. Recuperat el 3 d'abril de 2020, de <http://www.aguaita.cat/opinio/21244/llico/curt/any/2020>

Llasat, M. C. (2020, març 14). Els valors de la dona. *L'Ebre*. Recuperat el 3 d'abril de 2020, de <https://www.setmanarilebre.cat/opinio/113292/els-valors-de-la-dona>

Lleixà, R. (2020, gener 17). Compromís. *L'Ebre*. Recuperat el 3 d'abril de 2020, de <https://www.setmanarilebre.cat/opinio/110989/compromis>

Moreno, J. (2020, febrer 11) Joaquin Phoenix: quan los animals arriben als Oscars. *Aguaita.cat*. Recuperat el 3 d'abril de 2020, de <http://www.aguaita.cat/opinio/20956/joaquin/phoenix/quan/animals/arriben/oscars>

Mulet, J. (2019, desembre 17). Sr. Felipe, moltes gràcies!. *L'Ebre*. Recuperat el 3 d'abril de 2020, de <https://www.setmanarilebre.cat/opinio/110183/sr-felipe-moltes-gracies>

7.2.3. Tuïts⁹

WIN Complex Esportiu Tortosa. [WINtortosa]. (2020, abril 8). Seguim entrenant des de casa. A punt per fer abdominals amb Enric Alaixendri i Sergi Escoda? Treballar la zona abdominal protegeix els òrgans vitals que es concentren en aquesta zona. <https://bit.ly/2XIXtpo> #WINentrenoacasa #abdominals @meritxellroige @XimoMartore1 [Tuit]. Recuperat el 9 d'abril de 2020, de <https://twitter.com/WINtortosa/status/1247923435021447170>

Ajuntament de Tortosa. [Tortosa]. (2020, març 29). Aquesta tarda, l'hospital de la Santa Creu de #Jesús ha rebut la visita dels cossos de seguretat a #Tortosa per agrair el personal del centre la tasca d'aquests dies contra el #Covid19. A uns i altres, gràcies pel vostre servei. @PLTortosa @mossos [Tuit]. Recuperat el 29 de març de 2020, de <https://twitter.com/Tortosa/status/1244346030373601280>

Roigé, M. [meritxellroige]. (2020, abril 7). Com Alcaldessa de #Tortosa signo aquesta petició demanant que no es retallin per part de l'Estat les transferències per efectuar polítiques actives d'ocupació. En aquesta situació generada pel #COVID19 necessitem més que mai tots els recursos per lluitar contra l'atur. [Tuit]. Recuperat el 9 d'abril de 2020, de <https://twitter.com/meritxellroige/status/1247551659280150528>

---

⁹ En aquest apartat de la bibliografia hi ha algunes faltes d'ortografia que pertanyen als autors originals dels tuïts i no s'han corregit per tal de no modificar el contingut original. A més, els tuïts no estan ordenats per ordre alfabètic, sinó per l'ordre en què apareixen a la taula del capítol quatre, per localitzar-los més fàcilment.

Policia Local Tortosa. [PLTortosa]. (2020, març 22). Us recordem que està prohibit sortir de casa excepte per causes justificades. Per favor, quedeu-vos a casa. Per la seguretat dels teus. L'incompliment d'estes instruccions és sancionable. #quedatacasa #tortosa [Tuit]. Recuperat el 29 de març de 2020, de <https://twitter.com/PLTortosa/status/1241750379752275972>

Galbe, E. [GalbeEladi]. (2020, abril 2). Comencem un nou espai a les Xarxes! Els dijous utilitzarem aquest mitjà per conèixer llibres, autors... Per totes les edats, per tots els públics, de tots els gèneres... Què et sembla? Vols recomanar-nos un llibre? Posa't en contacte amb nosaltres o comenta la publicació! [Tuit]. Recuperat el 4 d'abril de 2020, de <https://twitter.com/GalbeEladi/status/1245700431503937543>

Bel, R. [RamonBelSerrat]. (2020, maig 9). Avui us deixo aquesta cançó composada per l'amic Sergio Piñol Vila, cantada i tocada per una de les apostes important del nostre territori pels propers anys com és @MiquelRullo. Gràcies per deixar-me participar sortint al vostre vídeo amb l'Arnau. [Tuit]. Recuperat el 9 de maig de 2020, de <https://twitter.com/RamonBelSerrat/status/1259080098524942337>

Amics dels Castells. [amicscastells]. (2020, març 9). Tortosa, vista des del #punt0 de la seua història. Des d'este turó, totes les civilitzacions que han estat a #casanostra, han defensat el territori i han vist com gaudien de les #nostresterres i dels #seusrecursos, sent un indret de referència al mapa. @aidaralda #moltesgràcies [Tuit]. Recuperat el 10 de març de 2020, de <https://twitter.com/amicscastells/status/1237121995952832513>

Patronat Festes de Roquetes. [festesroquetes]. (2020, març 19). Estos dies ens quedem a casa! Són dies diferents i estranys però tot anirà bé. I vatros ja heu fet el vostre cartell per al balcó o finestra de casa?? #VaPos #Roquetes #TerresDelEbre #Totaniràbé [Tuit]. Recuperat el 21 de març de 2020, de <https://twitter.com/festesroquetes/status/1240624768115752962>

Movem Tortosa. [MovemTortosa]. (2020, març 27). Avui és el #DiaMundialdelTeatre. En estos moments d'emergència #MovemTortosa volem agrair totes les iniciatives que estos dies de confinament ens porten a través de les xarxes socials el teatre i la cultura en general a casa. Sense cultura tampoc hi ha democràcia. #EnsEnSortirem [Tuit]. Recuperat el 29 de març de 2020, de <https://twitter.com/MovemTortosa/status/1243466224010432522>

Consell Comarcal del Baix Ebre. [CCBaixEbre]. (2020, abril 3). VIA VERDA | Recordeu que no està permès passejar ni anar amb bicicleta pels camins naturals, la Via Verda de la Val de Zafán us espera i quan s'acabe el confinament podrem tornar a gaudir d'aquest itinerari. Quedeu-vos a casa. #quedatascasa #covid19 #cicloturisme [Tuit]. Recuperat el 4 d'abril de 2020, de <https://twitter.com/CCBaixEbre/status/1246125925428846600>

Cooperativa Soldebre. [SOLDEBRE]. (2020, març 16). Davant la situació del #coronavirus, demanem que les gestions que necessitin realitzar amb nosaltres d'adrecin al 977 50 21 84 o soldebre@soldebre.es Moltes gràcies! [Tuit]. Recuperat el 17 de març de 2020, de <https://twitter.com/SOLDEBRE/status/1239514843788574720>

IE Daniel Mangrané [IEDanielMangrane] (2020, abril 15) A l'@IEDMangrane aprofitem el #DiaMundialDeLArt per mantenir la ment del nostre alumnat ocupada i estimular la seva creativitat en aquests dies de confinament. Perquè la cultura transforma! #joaprencacasa #JoActuo #confinafesnoaïllades #MakingMangrané #ElsBaldiri2020 @amorelloge [Tuit]. Recuperat el 17 d'abril de 2020, de <https://twitter.com/IEDMangrane/status/1250412073336672257>

Adell, E. [enricadell21]. (2020, març 28). Este cap de setmana s'havia de fer la #Trencacims però el #coronavirus i l'estat d'alarma ha fet que no pugui ser. Tot i ser difícil pel que significava, el temps ha demostrat que va ser tot un encert la decisió d'ajornar-la. [Tuit], Recuperat el 29 de març de 2020, de <https://twitter.com/enricadell21/status/1243804198715699200>

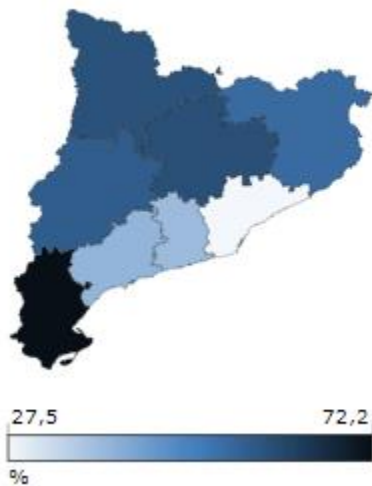
Ferrando, V. [victorferrando]. (2020, maig 12). A tot el personal sanitari moltes gràcies!!! I a tota la gent, recordeu que no només és aplaudir cada tarda, sinó també respectar les indicacions per a protegir-nos i ajudar que ens protegeixin. #somdeJesús [Tuit]. Recuperat el 12 de maig de 2020, de <https://twitter.com/victorferrando/status/1260145925940555776>

Jesús EMD. [JessEMD1]. (2020, maig 12). Ens sumem al Dia Mundial de la Infermeria amb aquesta preciosa il·lustració d' @IgnasiBlanch1. El nostre agraïment al col·lectiu per la seua vocació i per la seua professionalitat! #somdeJesús [Tuit]. Recuperat el 12 de maig de 2020, de <https://twitter.com/JessEMD1/status/1260139185865883648>

ANNEXOS

GRÀFIC IDESCAT 2018

**Població que té el català com a llengua habitual.
Àmbits del Pla territorial. 2018**

Font: Idescat i Direcció General de Política Lingüística. Enquesta d'usos lingüístics de la població.

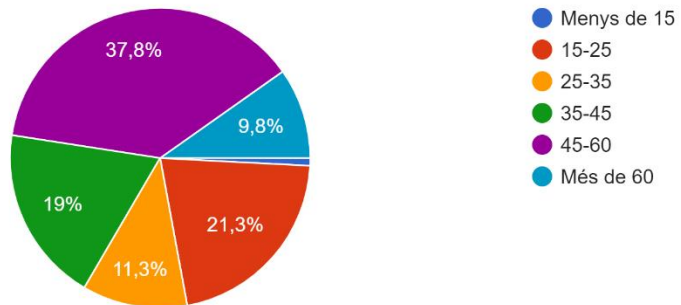
FENÒMENS GRAMATICALS DEL TORTOSÍ SEGONS LA GIEC I LA GEIEC

FENÒMENS	ADEQUAT	S'HA D'EVITAR
Article <i>lo</i>	Registre informal	Registre formal
Elisió de l'article davant dels noms propis	Registre formal Registre informal	-
Demostratius <i>este, esta</i>	Registre formal Registre informal	-
Possessius <i>meua, seua</i>	Registre formal Registre informal	-
<i>Per a</i> davant d'infinitiu	Registre formal Registre informal	-
Adverbi <i>prompte</i>	Registre formal Registre informal	-
<i>Massa</i> en lloc de <i>gaire</i>	Registre informal	Registre formal
<i>Molt</i> en lloc de <i>gaire</i>	Registres informals	Registres formals
Nexe concessiu <i>més que</i>	Registres informals	Registres formals
Adverbi <i>no</i> davant dels quantificadors <i>mai, cap i ningú</i>	Registres informals	Registres formals
Pronoms <i>me, te, vos, se, lo i ne</i>	Registre formal Registre informal	-
Pronom <i>mos</i>	Llengua oral	Llengua escrita
Marques de present de subjuntiu	Registre formal Registre informal	-
Marques d'imperfet de subjuntiu	Registre informal	Registre formal
Verbs amb radical acabat en [j]	Registre informal	Registre formal
Increment incoatiu	Registre informal	Registre formal

GRÀFICS ENQUESTA

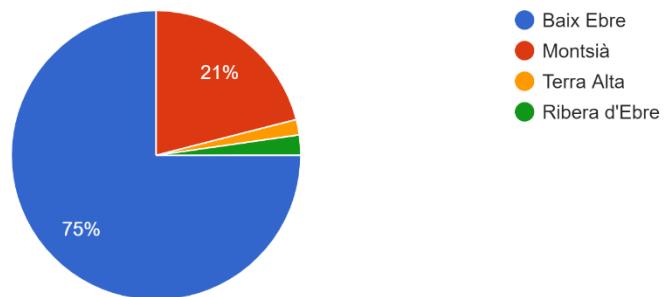
Edat:

1.104 respostes

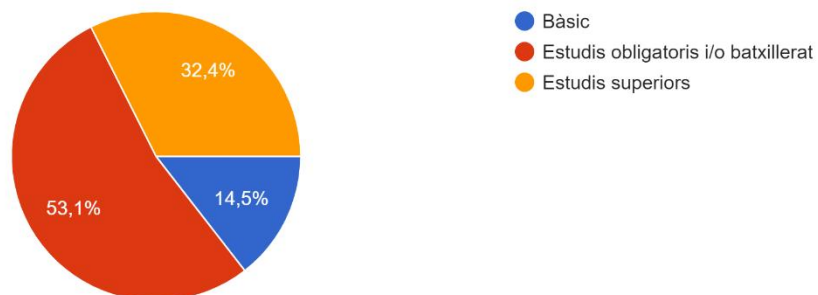
Comarca:

1.104 respostes

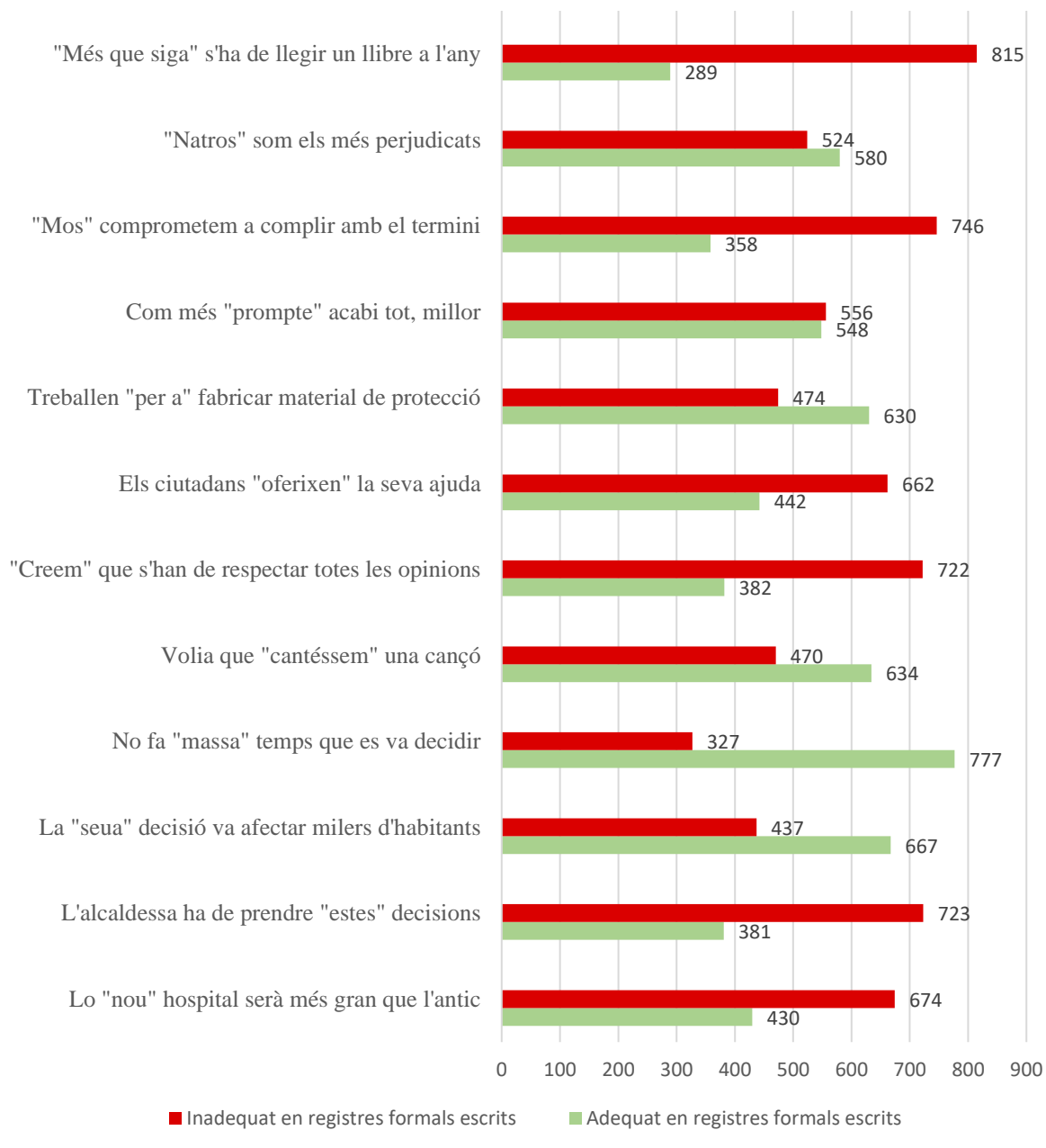

Coneixement de llengua catalana:

1.104 respostes

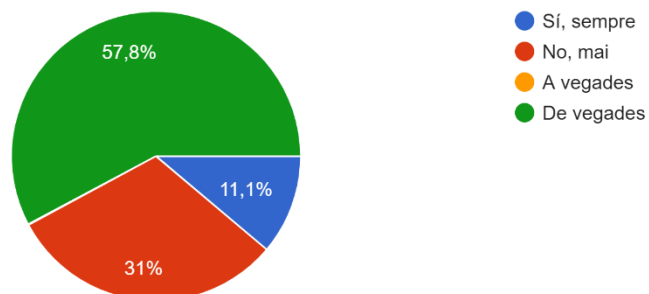
A continuació, heu d'escollir si creieu que l'ús dels elements marcats en aquestes oracions és adequat o no en registres formals escrits (notícia d'un diari, etc.):

¹⁰ En aquesta pregunta de l'enquesta no s'ha pogut posar el gràfic original perquè no es llegien bé les dades.

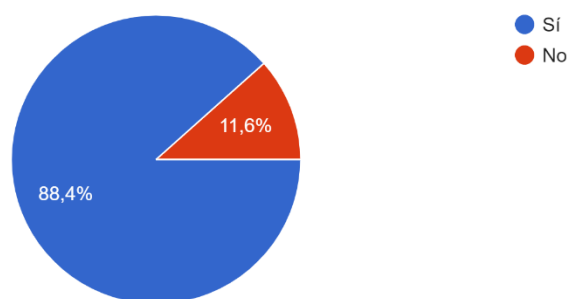
Consideres que parles o escrius incorrectament quan utilitzes el teu dialecte fora del lloc on es parla?

1.104 respostes

A part d'ensenyar el català estàndard, creus que també s'hauria d'ensenyar la normativa de la varietat dialectal pròpia del territori?

1.104 respostes

Si és que sí, creus que actualment es fa?

1.104 respostes

